

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
الْكُوْنِيْنَ

كیان خیاو
أولوماً و پوشوندن
يَانمِيش للك لر
شعر توپلوسو

يَانمِيش
آذربایجان
دَرگَىسى

هارداسان ائ...مى!
آلتايىن قوچواتىينه يئيرىكلەين
سونرا آغزىمى سودونە داداندىران آنا؟!
هارداسان ائ...مى!
آلا كۈزلو بىردىيو قىزىندان دوغاركىن
بایات قوپۇزۇيلا منى آدلایان دىدە؟!

باشماق سىرىاكتابلارى

٢٨

اۋلۇم | ئېپوشونىدىن يانمىش لىكلىر

شىعرتوبلوسو
كىان خياو

جاپا حاضىرلایان: سعید مۇغانلى
جىلىد: مەھار علىز زادە. آيخان
ائىدىت و صحىھ دوزنىلىسى: باشماق
يابىنلایان: ياشماق درگىسى
بىچىمى: رقىعى
بىرىنچى چاپ، تهران، ۱۳۸۷
قىيمىت: ۲۰۰ تۈمن

www.yashmaq.blogfa.com
yashmaq_edebidergi@yahoo.com
said_yashmaq@yahoo.com
ayxan_yashmaq@yahoo.com

شَهْر

شَهْر آغلاغان
شَهْر گولش
شَهْر عادیجه بیر شَهْر.
آياغلانان سира داغلار اورتاسىندا
گاه آرخايىن، گاه قورخاق.
ائولرى خانا - خانا
ائولرى كؤندەن.
آغاجلارى تابلو
آغاجلارى اعدام دىزكلى.
وداها هر شئى آجى
هر شئى سوپوق.
اولدوزلارى ايشيق سىز
قىزلارى ياراشيق سىز.
وبىلىنمز هانكى قاره نين هانكى مملكتى دير.
بىز يورقون - آرقىنجا
دومانلى او فوقىلارىنى او خويورق
بىريمىز دوغودا شاه
بىريمىز با提ىدا مات.
بېنهنكلر بولوارلارى باهارلاندىرىمىش

و بولودلار

ياغماياجاق كيمى چؤكموش پنجرهله.

من قاراسو قيراغيندا

بورقون اوچوشلو بير قوشام

قاناديمدا ساز

ديمىدىيىمده سۆز

دؤشومده گونشىن قىزىل آلماسى.

حيات، شەررين اوزوندە

كوكورتلە ياندىرىدىغىمىز بير سيقاردىر.

اولوم

هر گون ايچىب دويمادىغىمىز آجى چاي.

وعشق

نه يايلاغى يايلاق

نه قىشлагى قىشلاق

اۇئرى بير او توراقدىر خىالدا.

آخ، بو جنت!

سگىكىز قاپى سىينىن سگىكىزى ده باagli.

آخ، بو جهنم!

قان اميچى تانرىيالارين اويلاغى.

تىرىز ١٣٧٨

عىصىيان ائيرنجى لرى

ياغىش گۈرددوم، هر داملاسى بير دالغا.
ولغان گۈرددوم،
اوژىل سىمفونىياسى يلا،
ايىھلى آتدىملا بىردى.
اولوم اولموشدو
و اونون ياسىندا،
ياشام ياللى او ييونونو ياشابىردى.
سنودا گۈرددوم، آغزىندا كوركوه بىشلر
و زامان،
ھوبىخوب دايامىشىدى سون دىلىيە.
داغلار قارتالانمىشىدிலار.
ھراوجاقدان بىر سىس گلىرىدى، دىنلەدىم
ھر بوجاقدان بىر ھۇنكۇرتۇ.
و دورغۇن دور جالار،
پارامپارچا پارچالانىرىدى.
عوريان گۈۋەلەرى گۈرددوم
لۇت قىلىنجلارين آغزىندا او خودولار:
«دومان، گل گئىت بوداغلاردان!»
ايىنسان گۈرددوم، و تانيدىم.

آه، گئر نه ايلديريملارى چاخار گئردىم
 دومانلى بير شهرىن،
 دولاما يوللارىندى!
 آخسین دىزىلر، هئى.....!
 بير ماهمىزى يورو سون
 مىن ايلخىدان قوپارىلمىش قورشون قانادلى
 آتالار!
 آسىلسىنلار مئشەرلەرن
 كسىلسىنلر
 آمما دئۇنمه سىينلر دلى داغلاردا!
 سىسلەرىندىن اوپورم من دە
 يئنى شارقىيلار شرفىنە.
 باخىشلارىندان اوپورم
 سئودالارىندان؛
 يئنى اينسان بويا سينا بوياندىقلارىندان اوترۇ.
 قوى لاچىنلار او خوسون!
 سويفونچولار او زرىندە جئىرانى او يىناماسام،
 قوچلار منه قىنیم او لىسون!
 هئى-هئى!
 بو نە شعىردىر يازىلىرى حىاتا؟!
 بو نە گومبۇر - گومبۇر ناغىل ناغارالارى؟!
 اونلار دوشۇندوكجه دؤيوشۇرلۇ
 و دؤيوشىدوكجه
 قىلىنجىلارىن قىيىنى داقان تىرلەمېش گۈررسن.
 بونلار عىصىيان او بىرنجىسى
 و اوستۇن كىفلى ليكىدىرلەر.
 او جالار سالار، وارىق
 بىيخىلار سالار دا، وارىق.

اسکى زامانلارдан سىسين ائشىتىمىشىدىم
 و هيچان
 قان قوبىلو ياراسىيندان آچىلىمىشىدى؛
 هئى، هر اۋلەكە
 هئى، هر شەھەر
 هر خىابان.
 قان آخدى هئى-هئى! چاھارگاه نامىنە
 و شور قوپىدو؛
 نوا!
 قاچماق ايستەدىلر دىش - دىش چېرلەرن
 و اوچماق
 يالنىز ياشىللىغا دوغرو:
 - بوتون بىچە بانىمېز
 دان يئلينە اسرەسىن گىرى!
 و تو凡الى اورە بىمېز
 سونسوز ماوپىلىيە دؤيونسون تامام!
 دار آغاجىنا گىرىلمىش گئردىم اونلارى
 باتونلار، توپانچالارا
 و دەمير بىش بارماقلارا.
 اللى يىلە، عصىرلىرين قاپىلارى
 تاغ هاتاغ آچىلىرىدى
 و چاغ ها چاغ گۈئەرىرىدى زامان
 باهار باغىرتى لارى يلا.
 نفسلىرى
 سال قايالارдан توخونان قفسلىرى، ارىدىرىدى.
 يئرین قىسىر دؤشۈنده دە
 چوروموش چىنارلار وار ايدى
 يئنيدىن يئشىرىرىدىلر.

بونلارین داش - قامچيلارى،
 سىخ سىرالارلا بىرلىشىن قىزىل كىتابلاردىر؛
 جىپلاريندەكى توكنىز قورشون قلملىرى،
 و يازى ماسالارى
 و عشقىن ياسالارى.
 بوگون قوردلار اولاشىرلار.
 داها سوپىق كۇھولىردىن قوبىلانسىن گىركى،
 كال هنير تىير!
 و يئترلىك قدحى قالدىرىلىسىن
 ذىرۇھلر ساغلىغىنى!
 يوللار يابانجىدىر آمما
 اۋزىزلىك وار؛
 چاپقىنچىلىق؛ بىر تىيجىلىق.
 هر بىر رؤيانىن اينجىسى
 گئر چكلىك ساحىلىنىدە پارىيدارسا،
 اىلانلار قىبورا غلاشىرلار.
 هر بىر جوجوق دا
 باغىمىسىزلىق آدىنا آيدىنلاشىرسا،
 گۈردو يو يوخوارى دوغرا يارلار.
 هله گونشى سوروندورن وار؛
 هله هر بىر ايشىلتى يايىغىشان ھونولر؛
 و تورپاق قوخوسونا توپلاشان قارا بۈچكلر؛
 هله مكتىلرى كوسدورن زىندانلار وار؛
 هله طېلىسىم؛ هله تىيرپان.
 من سە عنىبە جىللە اينانىمامىشام
 اينانمىرام دا.
 گۈزلىرىمى سىلىرىم،
 اورىيىمە آى ايشىغى گولومسى بىر.

آه چىڭىم دە، قىيشى ارىتىمك اوچوندور.
 ايندى بىر بىرلىك گونونون خاطىرەسىنى،
 تارىخىم آنلاسىن دئىيە، بىئىننەمە تاپشىرىرام.
 تام فلسفە دوشۇنسۇن
 بوگون دىرىپلىك گونودور.
 دوشۇنجه كوتلەسىنە باخ!
 اوپتىمال بىر ھارمونىادا،
 باغىر - باغىر باغىر.
 و يازلىق بىر ياغىش ياغىر؛
 ھئى - ھئى!
 ھر داملاسى بىر دالقا!

٧٨٦/٢٢

داغلار دوشونزمى؟

دلى داغلار غوربىتىمى دوشونزمى؟
 يوللارين يورقون اورىي
 آياغلارىمىن آلتىندادئيونور
 و سىلدىرىم قاياالارين داش سوموكلىرى
 نفسىمدىن آرالانىر.
 آياق يالىن گىدىرىم هئ...ى!
 مامىرلار منى چاغىرىر
 قابا داشلار ياراسىيىندا.
 لاپدان گۈرە جىكسن كى،
 من بىئترىليك قدحىمى باشا چكدىم
 تولو قوشلار ساغلىغىينا.
 او هوى، دلى!
 داها چاخماق داشلارىمىز
 قارا قوردلارين گۈزونه فرمان وئرمەلى!

ايىدىسە گۈزلىرىمى
 بير دنيزباتى سىيندا گىزله دركن
 اللرىمى باغىمىسىز جادؤرد بير يانا آچىرام.
 لاي لا لاي لاي

بىر هئيراتى هاواسى دىر داغلار
 دلى لهنىرا يېھىمدە.
 و من
 يېئتمىش ايکى دؤولتىن اۆزگۈرم بۇ آن.
 رؤيالارىم لىزگى گىدىر
 آرزولارىم واغزالى.
 آمما سول بؤىبرۇمە بىر قوشجىغاز وار
 وطن، وطن دئىھەركى
 قانادلارين چېر دىشىنە چېرپىر.

واى آزار، واى جانىم، واى، هئ...ى...ى!
 دلى داغلار غوربىتىمى دوشونزمى؟!

بویور یاوالیق

بویور شاهمات
گل یئنیدن یئنه قوراق!
یئنه شاه سن
یئنه مات من.
آرمود ایستیکانلارا دال!
یئنى لذتلىرىمېزى
توتون كشف ائده جك،
بویور!
نئيلرسن کى وطن باغى آل - الواندىر
يوخ اوستوندە سارى بولبول؟!
نئيلرسن کى
قىزىل گوللەدىر اوره يە دىكىلن
يوخسا قىزىل گول؟!

بویور یاوالیق!
بویور ياراما زلىق!
بویور، عۇمور چۈرە بىنە
يالنىز بودور يوا نلىق!

١٧/٦/١٧

بویور یاوالیق!
بویور ياراما زلىق!
بویور، زامان چۈرە بىنە
بودور يوا نلىق.
اۇلولر
اۇز ظولوم - ظولومات كىنجە لرىنده
اوندو بىلار هر شئىي.
و دىرىيلر
اۇلولرىن باش قاخىنجى دىر.

بوتون گوندو زلىرىمېزىن
گونشىسىز قايىدىرىق
بوتون گىنجە لرىمىزىن
آى - اولدو زسوز.
و حىياتىن دؤيىوشوندە،
ھەچ بىر قىلىنچ
ھەچ بىر قالخان قىدا لاندىرما بىر بىزى.

١٦

١٧

آرازىن اوستوندە حسرت كۈرپۈسۈ

ساغىيما باخىنجا ساڭ گۈزۈم سىرىمىز
سولوما باخىدان سول گۈزۈم سىرىمىز.
زول دوروب باخارام يالنىز
زامانىن قانلى - دومانلى صحنهلىنىه.

آرازىن اوستوندە گونش
زەركىمى قوسور تۈكۈنتۈلىنى.
و او زايىدا قانادلانىر،
قاراباغ شىكىستەسى نىن گەمىسى.
بىر اوزو قارانلىق
و بىر اوزو قان؛
دۇيونور اورتا دوغونون تەلىنندە.
جانىنيدا آذىر آىيى نىن قارىندان،
كېزلى بىر اسمەجە وار
و خال با خال قارالار وار او رىيىندە
قارا ئانواردان.

من سە حسرت كۈرپۈسۈيم
بىر مزارىيم كى بلادا
بىر مزارىيم سىپەرىيادا
مېن ايللىكىلر گۈمۈسۈيم.
بىر قاپىيما قودوز پىشىكىلر دادانمىش

آراز توركۈن قىزىل كىتابىينى آچمىش
دالغالارىندا زاوالسىز دستانلار
و دردىندن
آغىر قايالار تىتىرە بىر زامان - زامان.
واى آمان!
گئچەسىنین هاراسىندا باخسان، قارانلىق.
بىر توفانلار تاترىيىسى دىر
يو خسا بىر تاترىيالار توفانى
بؤيلە قانلى آخىدان سولارىنى.
گۈودەسى سارى كۈلگەلى
آلنى شعر يازاجا غىيم آغ كاغىز لارجا گئنئىش
سوپىو شۈعلە ايچەرە يانىر.
من سە بوش روپىالارا قاپىلمىشام.

من حسرت كۈرپۈسۈيم
باشدان آياغا او مويام، كوسويم.
گىرە جە بىيم دمىر
چىخاجا غىيم دمىر.
بوتون ياخىنلار، او زاقلار اوستومە بىخىلاكن،
اور تادان قىرىلەمىش بئلىم.

بیر قاپیما تؤحّفه كؤپکلر.
و آلنیمدا جىرناق ياراسى نىن يئرين،
قدى يازىسى سانىرلار اينسانلار.
ايکى تايلى زىندان گودوكچولرى
خور باخىرلار گۈزۈمە
واباغرىيمىن دئشىگى
بوزايلىبكلر كدرى نىن بئشىگى دير.

فقط
قارىشدى دونيا آراز چايىنا بير گون.
قورخدوغۇ پېشىگ ديرناغى اوزاناركىن،
سېرتىق كۈپكلر داها دا قودوزلاشدىلار
دىشلىرىنىن آراسىندا دامان،
گلىنلار، قىزلار
وسوچسوز اوشاقلار قانى.

چالارلى ايشيقىلارى يلازمىلر ياندى
توفىكلر سە، كۈرپە جوجوقلار باشىنا دايىندى.
آغىر آتلارين قوبىرغۇ
يابانجىلار قىلىنجىينا ايلىشىدى.
ياساق اولدو ياشاماق.
بورغون يوخلار گۈرونندو اوزايلاردا
و كىندرلر و شەرلر دىيسىكىنركن،
بوتون جانلى - جانسىزدان بوشالدىلار.
سانكى بوتون يئركورهسى
گۈى اوزونون ساحىلىنىدە او تورموش
ايچىن - ايچىن آغلابىرىدى
بىر آغىر، دؤزولمىز دردە.

بورادا، آ... ۵۰۰
بىر غوربىت قوخولو وطن
بؤلوم - بؤلوم - بؤلوم - بؤلۇنمەدەيدى.
اوھو...مى، چاغىرىرام سىزى
من حىسرت كۈرپوسويم
تىپەدن دىرناغا اومو - كوسويم
نولا باجى - قارداش لار؟!
اوره بىم اوزرىنىزە
كىچىن منى قورتارىن!

آراز، قانلا ايمضا لا بىر
ائيوان - ائيوانا قونشۇلوق سندىن.
ايچ منى، ايچ دئىير بوقان
كۈنۈلدەكى آيرىليق پاسلارىنى
آچارام دئىير اينان!
اونون ايکى ياخاسى
منلە بىر آرايا گىير
دردى قىزمىش آتش ساچىر باغريما.
ئئى سىسى يوخ
«سارى گلىن» نفسى يوخ
گۈيىسوندە سىزلايان سازاق سازىدىر.
بىر سازكى تئللرى دمىر بارماقلىق
و دمىر بارماقلىقىلار آرخاسىندا،
تارىخلىرى ياشاتدىران بىر مىلت.

و من حىسرت كۈرپوسويم
تارىخىدەكى ان آجى چايلارىن
ان كىرلى گۈروننتوسويم.

بیر یانیمدا قوجا شرقین قاپیسی:
دونیانین بوتون يولارى بير - بيرى يله
گۈرۈشىكىن،
ياتان ياتمىش يوخودا.
و بير یانیمدا اولو هئىكلەر شەھرى:
دونیانین بوتون اينسانلارى بير - بيرى يله
اوپوشىكىن،
جسد، جسد اوستوندە.

آراز آغلايان چاغلار
سانكى بير ايلىرىم سىنه سىن يارىر.
بىر تايىندادا
موغانىن دردىن آغارمىش ساچى دومانلى؛
بىر تايىندادا
شوشە كىمىي قلىپەلنمىش شوشاشورەسى.
گاه شهرىار، گاه بختىار توركىجه سىنه او خشاپىر.
دالقالارى سانكى هئجا بۇلگوسو
و داشلارى سانكى موقدس كلمەلر.
من اونو بير اوزون سربىت شعىر كىمىي
تكرار - تكرار او خويان،
بىر حسرت كۈرپۈسۈيم.
يوزايىلدىر
بو شعردىن بير مىصراعادئنەرك،
سوکوت كۈرۈلتۈسۈيم.
خاقانى يله نىظامى نىن آراسىندا گىرىلەرن،
گئچە - گوندوز دوشونەرك دايامىشام
مندە گۈرۈشە بىلەمەين دويغۇلارى.

فقط ائرته چاغلارى
كول رنگىنده شاخار اوستومە گونش
و قىپ - قىزىل بير آخشام چاغلارىم واركى
تام غضبىمەلە بويانمىش بير دىزە بىزە.
لاپدان باخارسان منه
بىر قيامت قوپار اولمايان كىمى؛
كى داغلار، دؤرد بير یانیمدا
دارماداغىن چكىلىمىش قوللار كىمى دىر،
بىر قىطعەلنمىش تورپاغىن يازىسيز كاغىذىنا.
و دالقالار
اوزاقلارдан گلن آجي خېلىرى اعلان ائدرىك،
داورانىرلار كىسىمە - شىكىستەيلە.
بورادا، آه ...
دؤولتلەنەين بىر مىللەت،
پارام - پارام - پارچا، پارچالانىبىلار.

اوهو...ى، باغىريرام سىزى
من حىرت كورپۇسۇيم.
من آرازىن سىسىسىز اينىلىتىسىم.
نولا ئىللەر، او بالار؟!
اورەبىيم او زىرىنىزە،
ايچىن منى!
كئچىن منى!
قورتارىن!

دى ۱۳۷۸

آه، قان کیمی بیر قرنفیل آغزیدا
آه، قرنفیل کیمی بیر قان اوربیمده!
تکی سنین کانسرینه تو تولموشیسام، موتلوبیام.

و سنی بؤیله سئویرم ا...ی، آنلاشیلماز!
ایلدیریم فرمانی وئربب،
اولدوزلاری ائکرانا گتیرەسن.
سوئرا قارانقوش قانی بیر دنیزدن
الجییزی خینالى بیر قیسراق کیمی
سیچراپیاسان.
منسە، قانی، قارانقوشو، و سنی
قو جاقلايام، اوپام، او لم دلى جە.

سنی بؤیله تاپیرام
ای قارانلیق بیر شئيلە آتیلان ایپك سیلاح!
و بؤیله تاپینیرام سنه، ای شعیر!
اوزایلار قهرمانی کن،
هاوانى يارمادان گلیب،
بوتون اینسانلار آغزیبلا او خویاسان.
و موزھلر ياراشیغى کن،
شاق ها شاق شاققىلدا ياسان
دونيانى فتح ائتمک اوچون.

بیر دە سنینلە بؤیله بیر ياشاماق:
سئوگى او تاغى سازلانمیش
حاضیرلانمیش؛
هردن يانىما قوناسان چىلپاچا
نفس - نفسە دايىام سنینلە!

خورداد ۱۳۷۹

بؤیله تاپینیرام سنه، ای شعر

بیر توپال قارتال ایتمیشدىن او زايلاردا
موزھلردن آسیلمیشدىن.
بیردن بېرە گۈرۈشۈنۈ ايستەدیم
هاوانى يارمادان ائندىن
و آتىشدىن قانلى تېھلرده
سانكى قاراداغ توفەبى.
بلکە بېر قىزىل آلماشا خير تىسى يىدىن
بلکە گۈئى او زوندن ائنن،
بېر بالدىرى چىلىپاچ ملئىكە.
يو خسا يورقونلار سويوندان بېر اينسان کى
ووروشدو قلارينا بىللە دوشمان دئمن.
وارلىغىن مؤعجىزە ذاتن اسکىدىن؛
و يو خلوغۇن بوللو بوشلۇغۇ دونيانىن ائى شعر!

بو آن سنین تاراققانى چاتلادىلان ایستردىم
پىئل ووردو قجا بېر قالانىب،
دنىز كىمى كوكە يەسن يئرىنىدەن.
بوز دومانلى شوشەلردى سىندىر اسان
آغارداسان داغلار دالىنى گونشىدەن
و كېچىجىك كىندرەدە
بؤيوك او دلار ياندىر اسان، موقددىس.

منى نهدن قورخودورسونوز؟

زنجير حالقاسيندان كئچديم
و عوممانلارى سونونا قدر وارديم.
بىر گون اوّلرسم ده
اوّيله چىلىپاق اوّلرم كى
سولئيمان خالچاسى بىلە اوّدهم ز عورياتلىيغىمى.
ائھئ...ى، منى نهدن قورخودورسونوز؟
قانلى ديوانلار تو تولسون! امر ائدین!
اورمانلار اعدام دىركلىينه دؤنسون!
آدىمى دؤشلىينه قازمازسام بىر - بىر،
ياشاماق قىيمىم اولسون!

١٣٧٩ تىير

بئر كوره سىيندن بؤيووك بىر قاندال يوخ
اوستوندە بئرىيىبرم.
عۇموردەن آغىر بىر زنجير يوخ
حالقارىيندان كېچىرم بىر - بىر.
و عشق قدر بىر بوغوجۇ عوممان يوخ
سونونا قدر وارميشام نئچە كره
دىبىنندە بىر ياخاموز تاپىماسام دا.

ائھئ...ى، منى نهدن قورخودورسونوز؟
نه آغاچ كىمى اودو
نه اوود كىمى سوپىو
بلkeh اينسان كىمى اينسانلارى دؤزدوم
كۈيرك بىر اينسان تك
قلبى بئش قىبييە دىيمز حئىوانلارى.
كى وار اولماق وارلىق دئيىل
وارلىقا اينانماق وار اولماقدىر.
و سىيز بونو هارдан بىلە جكسىنىز؟
من سە ايناملاريم اوچون ياشاديم
قاندال اوستوندە بئرىيدىم

اۇزوندن اۇزگە

مره، دوستلار، مره!
بو ياشاماق نه ياشاماق؟
باشقالارى سوچلو اىكىن،
قانلى ديوانلار بىزه تو تولدو.

آخ، بىزه نه اولدۇ؟
كى زامان
بىر كئچىيد وئرمىز اۇزوندن
و بىزى اۇزوندە أريدر سونسوز چالخانىش.

آلېش، اورىيىم، آلىش!
كى كورلۇغۇنداقويىلانام بىر مزارىن
بىر مزار كى دئىرد دووارين آراسى
اوزرىيىندە دامار سالان بىر دومان.

واي آمان،
واي ...!
نه چىنده، نه ماچىنده،
تام بىر يانار وولقان اىيچىنده،
اوپويار خىالىم.

قولومدا سارىيلان بو اوركىنلرله
حياتدا قالاسى دئىيىل؛
آغزىما تىيخاتان بو پارچالارلا
اولومه كىندەسى اولدوم.

بىر قارا نئى سىسى اولدوم
غوربىتىمى دوپورمادى
اوپوق - اوپوق بىر مملكت آدى؛
آج بىر شەر
سوسوز بىر كوچە، اسکىيدن.

و من
دوداغىمدا يىئنه سوسوزلوق دانىشарكىن،
هار داسا، ائشىدىن بىر قولغا ائتدىم او مود.

قارا بولود
چالخالاندى گۈيسمىدە عىصىيان عونوانىبىلا
و توفانلى دنىز حالىندا بىر دوپوغۇ
دالغالى قانادىبىلا
ساردى منى بىردىن بىرە.

آغرين آليم!
بېر بىلەيدىن بۇ خىال
آشىلماز داغلار اوستوندە،
نئچە قارانىقىدان كېچر!
وامودوم
وارىلماز اوچوروملارىن دىبىيندە،
نئچە زەر سولاردان اىچر!

كېچر، گولوم، بۇ دا كېچر،
آلدىرما!
فقط
منى دوشۇنمك اىستەسن،
آينالاراباخ!
كى او سىندىن تانىدىيغىن، بېر فيقور يوخ.
داها تام اۋزۇنله اۇرگەلەشىپسىن
تام اۋزۇنله
چو...خ، چو...خ، چو...خ!

صەر ۱۳۷۹

چاخىر دو يغولار

يوخ، يالان دئىيە بىلەرم سىنە،
أۇلۇم ھاوسىنى نىفس چىكىدەم بېر ئۇمۇر.
داش اوستوندە او تۈرمۇشدىم
دۇرد بېر يانىمدا بۇيولر قايىناشىرىدى.
پايىز پۇزمۇشدو دونىامى، سئۇدىجە يېيم!
ھەر گۈن گۈنش
او مۇدا فۇقولارىمىزى،
ايشىلدا تەمدان باىدى.
و ياغىش يئرىيە
دوزلۇق ياغىدى اور تامىزا.
تۇرپاڭى آراشدىرىدىم
بئر نوولارى، بىنۇۋەشە تىك
گۈن دېيلەر آراسىندا بويىنبو كۆك گۈرددەم.
دلى آتلار اۇلمۇشدىلر.
دلى آتلارىن يانىندا،
قارامان قوشلار وار ايدى
قانادلارى قۇورولمۇشدو.
سونرا درىن درەلەرە اوز تو تىدوم
گۈنئىدە دردلى داغلار،
سيخ - سيخ سىرالارلا ملە شىرىدىلر.
قۇزئىدە مئشەلر،
مئشەبى لرى يىلە بېرگە يانىرىدى.

اور تاداسا بير چاي حسرت قوخويوردۇ:
 دال قالارىندا يابانجى دامغالارين ساغالمايان
 ياراسى
 پوشگوندە بۇھتانلار
 و آدىنا هذىيانلار قوراشدىرىلىميش بير چاي.
 و كۆزۈمىدە وطن،
 -سانكى دونيا بويدا بير قىزىل كۈز -
 دمېر ماققاشلار دىشىنندە قلىپەلتىنى.
 من ھايقىرىدىم
 توفىكلر بويىنۇمۇن كۈكونە جومدو.
 سىسييم قانا قوپىلانمادان، قاچدىم
 آمما هارا قاچدىمسا،
 سانكى دئۆرد دار بوجاق منى قوجاغلادى.
 سانكى دئۆرد دار:
 -بۇرا وطن!
 ايندى سىينەم
 فير تىنالار سىينەسىنە قارشىيدىر
 پنچەم قارا توفانلارين پنچەسىنە.
 غىضب قانىيم دامارىمدان چىرتلايىر، هئ... .
 آخشامىن خىيىرە فالسىن، چىچە يىم!
 من سونسوز بير كەجە يە چىرپىنيرام
 اولدۇنسوز بير
 حياتا.
 اورىيىمى بولۇدلارا بىلدىم.
 كول سئۇدانى،
 بير آرمودو ايسىتكاندا،
 باشىما چىكمەلى يىم.
 بىردى سىقارىملا بىرگە

كول قابىتنا چۈكىمەلى يىم
 دالغىن و دولغۇن جاسىبىنا.
 آمما سن اولۇمە اينانما!
 عىصىيان غوغاسىينا قاتلاش!
 و دوردوغۇن دورا غلاردان گئرىبىه دئۇنمه!
 من، كۈلگەمى
 شەھىلرین يوخسو نادا غىيتىماق اىستە بىرم.
 چاخىر دويفولارى داها،
 اورىيىمە دولدور دوم
 چاخىر قايغىيلارى داها، بئىنېيمە.
 و سىنى بير سانجى كىيمى
 و سىنى بير سونگۇ كىيمى
 و سىنى بير سازاق كىيمى،
 بؤيرۇمە ساپلايىب، گئىتدىم.
 او زۇم داغلارا سارى دىر.
 بالقىزىلىغىم،
 بؤيۈك آيرىلىغا دۇنور.
 آغزىمداكى سون شعىرىم
 الوي داعا بۇنور.
 آمما گورزەلر گۈزۈنده
 زول دورا جاق دىرناغىمى دوشۇنورم،
 آمما سىنин آدىنى بير قىلىنج كىيمى،
 قاندىلار او زىيندە.
 بودور، واردىم
 و بىر دلى كوتان كىيمى،
 چایان چىنرىنە چىرپىدىم او زۇمو!

آذر ١٣٧٩

باغير تى سيررى

يوز مىن لر ايل بوندان قاباق
سنين اوچون ووردولار منى.
وردولار
سانكى داش دؤوروندە بير و حشى حئيوانى.
قارانلىقدان قورخاركى
گونشى تانرى بىلركن، ووردولار.
نه گونش قورتاردى منى او نلاردان
نه ده قوبوستان قايالاريندا قازدىغىيم
سنين هوركى گۈزەللىيىن.
سوئرا امير المؤمنين لرين مودهيش سارايلارى
او زريمە چۈكىدۇ آغىر.
آغىر، آغىر
بىر بؤيۈك قەرمانىن
تارىخىدە لىنج اولوندوغو گۈرۈنمز كىيمى.
ايلىر كىڭدى آزادان
قوم فيرتىناسى باشلادى آراز چايىندا
و تورپاڭلار آراسىندا
بۈلۈنمه يە محکوم اولدو تورپاڭىم.
سيبىيرىادا ساچىم دوندو

چىنده دوداغىم
و دوز آتوم پارچالانان واخت
پارامپارچا پارچالاندى اورييم.
آرتىق بوغون
ايگىرمى بىرىيىنجى يوز ايل باشلانمىش.
يئنده وورورلارمنى
كىلىسالارى دوشمانىم
مېنارەلرى دوشمانىم
بىر آسىبا شەرىنده.
بونجا باغىردىم آدىنى ايندىيەدك، منىم نازلىيم!
و محشر گونونە قدر باغىراجا جام يئنە.
«ايىكىندر» ده ساكيت ئىدە بىلەز منى
«افلاطون» دا وارا بىلەز
بؤيلە باغير تى سيررىنە.

اسنند ١٣٧٩

بىر—بىرالەنيرلر دورنا قاتارىندان.

آمان، آمان!

جئىرانلارين تووسون قاچىشىينا دوشمان كۈپكلر
كۈپك او غلو كۈپكلر.
بىزى ياغمالاما يىنجا
آياقدان دوشمه يىن اولوم اللرى.

من يوزايلىكىدىن برى
اوجادا غلار آناسى
بىر جئىران بالاسى اولدوغۇمدا،
قورخoram
قورخoram كۈپك آدىندان.

آخ، اولسايدى بىر حاليمىز باخان...
كى حىيىفلر
اور تالىغى قان گۈلۈنە دئندىرىدىلر
قان گۈلۈنە دئندو يئرbin آلتىندادا، قارا قىزىل
نىڭلر.

حئىيىفلار اولسون، حئىيىفلار!
چو خور اولدو اولاسى قانلى وطن

دلى جئىران بالاسى

قاشقازىن تونقالى سۈندو
و كىيچىك آسيما داها كىيچىلدى.
نه نار، نه نور
نه ده بىر غورور قالدى هاچالانمابىش.
آه، آئى...ى، دَدَه!
قوجامان هابىلېن بورقۇن بارماقى
باشقىا بىر ھاوايا گىيردى
باشقىا پىردى.

باكى نىن كدرلى صباحلارىندادا
روحو دوشگۇن گۈرونور قىيز قالاسى نىن.
و آراز گولوشونون سوپۇقلوغوندا
چۈزۈلمىز سىيرى ياتىير
دوغۇلمادان بوغولان بىر تېرىز بالاسى نىن.

جئىرانلار تالوا سادان
بىر—بىر ينه سارىلاراق، چكىنيرلر كۈپكىدىن.
و اولوم اۋپوشوندن يانمىش لىكلىرى

بىر پارچاقان چوخورو.
قورو آخدى بولاغلارى
زمىلىرى يانىق گوئىرىدى
و كوره يىنى او مودسوزلۇغا دايادى قامىش
كولبىدلەر.

چوخور اولدۇ، آخ!
جئىران سورولرى كۈچدۇ
نئجەدە تۈز قالدىراراڭ.

سئزرسەنېز سە، بالام!
چوخور اولدۇ
چوخور اولدۇ او لاسى قاتلى وطن.

و من
«قاراباغ پاسوانى كن،
دوز دولدوردوم ياراما»
سونرا قانلى كؤيىنه يىمین آلتىندا،
چارپازلاما - چارپازلاما گىزلىتىبىم قورشون
شعىرلر،
أوز باغرىمى سۈكىدلەر موطلق.
و اونلارين سوپىوندا موطلاق كۈپكلىك وار
كىيم بىلىرى سوپىلارى نە
اوروسپۇ دۈللەرى بلکە
قولاي ائلدوروب، سىتال - سىتال گىئىدرلەر
كوللەر، آلاى اندرلەر، سىرتىق جاسىتنا.

دو يولماز بىر سئىيردىر بۇ، دوغروسو.
آه، ائ...ى، دەدم او غلو!

بو وارلىغىمى؟
هاوا اولوم قوخودو.
داها دوغروسو
يئتىشىمىش دونيانىن قودوز آنلارى
و من
اورك دلن هوروشلەر دۆزۈممۇم يوخىن،
گۈز ياشىمىسىلىرىم.
چونكۇ اوجادا غلار آناسى
بىردىلى جئىران بالاسى يام من
و كۈپك جىنسى يىلە باجا را بىلىم
بىلىرم.

٨٠ / ١ / ٢٣

ايلىڭى

سىينىرلارин او تايىندادو غولدو بو ايلگى
ژانوار ايگىرمى سىينىن گئچە باسىقىنىندا
يو خساكپىزداغى كورچا يىبا يىخىلان يئردى.

آنام ايدى، او ف ف!
جىناقلارى، تولۇ قوشلار مزارى داغلار
دؤشلىرى، اللرده قاشلانان نارىنچىلار
ائللرى پرن - پرن
دىللرى بولوك - بولوك.

آه آنام! كوكىرىدىم بىردىن
سىسيم موسلوم ماقاما يىڭى بىستەسىنە
دۇنموشدو
نفسييىمدى خىزىن گىلاوارلارى.

آه ائ...ى! گورزە قىورىمىندا،
مندە دوغولان سئوگى!
آه ائ...ى! قوپۇز قىتلىغىنىدا،
مندە چىرىپىنان لىزگى!

اردىپەشت ۱۳۸۰

تورپاق كورك - كورك آرالانىرىدى.
آرازلا دىزىن - دىزىن سوروندوم
چىيىنىمە دەمير عاشىغىن جىنازەسى يىلە.
آغرى داغلارىندان گلىپ، سانجى درەسىنە
دوشىدوم
مئشەلرین ياشىل ساچىن، سارى لىچككە
كۈردىم
بئيركىن بايراغىن قاندا
بابكىن قىلىنجىن قىندا.

اولرى خانا - خانايدى، تانىدىم
داغلارى دالقالانىرىدى.
سوئرا قىيزىل كىتابلارا واردىم
آدى آتناي داغلارىنىن آلبىنا يازىلىمېشىدى
قاافقازىن دوغال سولارىندان داها آيدىن.
دئمە يئددى مىن ايل آرامىزدان سودا
سىزمىرمىش.

ساغچى-سولچودان اوzac

تاذريينين گۈزوندن ايراق
ساختاسؤزلر مچيدلرى سولا يېر.
و كوجەلر
كىره جلنمىش قودوزلارين قىيىناغىندا
اوپونجاقدىر.
بلكەدە اۋلۇم اۋز اىچىمەدە يېمىش، نەبىلىم؟
بلكەدە ظولوم اۋز اىچىمەدە،
بؤيىلەكى من آلانماغا قوچاڭلاندىم
و اۋز ايلىمە دوغرا يېرىكەن اۋزو مو
گون ها گون اوغرادىم قارا دوشونجەلەر سارى.
آمما هلە اونو تامامىشام
او گون چىراخلار ياشىل اولمادان دا
خىابانىن بو تايىندان او تايىناڭىچە بىلدىك.
و ناچار يابانجىلىر
او زىييمىزىن باشىندان، كورا زىييمىزە كۈچدولر.
و هامى مىز بىلىرىدىك كى
اولا ماساق، اولرىك.

ايىدى كى من
ياشانتىنى جىپلىرىمەن ياماڭى تك ياما يېرام
او زومە،

آخ، بوبئىلە گوللە اولان يئرده
بىرى منىم دۇشومدە گول آچمازمى
ساغچى-سولچوھاى-كويىندن اوzac يئرده؟!
دۇستلارىمەن بىرى قاچقىن
بىرى كۈچگۈن
بىرى دىيدرگىن، بىرى سورگۈن.
بوگون هانكى تورپاغى نفس چكىرمى من؟
هانكى يازى ياغمالانان آغا جلارى؟
اثللرىم اۋز توقنگى نىن لولەسىندىن آسىلى
قالمىش
دىللرىم اۋز قىلىنجى نىن اوجوندان.
پىچاغى اۋز دستەسى دە كىسىمىش، آ...؟
آغا جى اۋزا يېرىندەن دە قورد يېرىمىش!
و سىياست مئيدانىدا
ايىدە آللار رئاللار مىش سن دئمە
و رئاللار، ايىدە آللار.
و آغىزلا رلا اللرىن آراسىندا
ايىسان دردى بويىدا، بىر اوچوروم وارمىش.
كئىشگە بىلە بىلە يەدىم بىر
هارادك ساراجاق منى بو عئىبە جىر هئىكلەر؟

فقط

کؤکسومدن بير پنجره آج
هردن قزئتلرده قوپان
دوسـتـلـارـيـنـ توـفـانـ خـاطـيـرـهـ سـيـنـهـ!
اوـيـتـكـيـنـ آـخـارـلـارـاـ
وـتـورـيـاقـ
وـايـنـسـانـ قـوـخـولـوـ باـخـارـلـارـاـ!
آـخـ، آـخـ!
دوـغـرـوـدانـ دـاـ بوـبـؤـيلـهـ مـرمـىـ اوـلـانـ يـئـرـدـهـ
بيـرـىـ منـيمـ قـابـيرـقـامـداـ قـورـاـلوـبـ چـيرـتـلـامـازـمىـ!
سـاغـچـىـ سـولـچـوـهـاـىـ كـوـبـونـدـنـ اوـزـاقـ يـئـرـدـهـ!

خـرـدـادـ ١٣٨٠

آـهـ نـهـدـنـ بـيـلـهـ بـيـلـمـهـ بـيـمـ گـرـكـ
بوـ كـيـمـيـنـ اـيـيـنـهـ سـاـپـيـ دـيـرـ؟

اـصـلـنـ بـوـنـلـارـ
بوـ اـؤـزـ گـورـدـوـيـومـ يـوـخـولـارـيـ منهـ يـوـزـانـ لـارـ!
كـيـمـ لـرـ دـيـلـرـ؟ـ!
آـرـتـيـقـ اـؤـلـومـ گـلـمـيـشـ آـلاـيـيـماـ
وـمنـىـ بـالـنـالـاـيـانـ
گـورـهـسـنـ اـؤـزـ خـولـ بـوـدـاغـيـمـ دـيـيـلـمـىـ؟ـ

هـئـىـ وـطـنـ هـئـىـ!ـ
هـئـىـ گـؤـودـهـسـىـ قـيـنـسـيـزـ قـيـلـيـنـجـ لـارـ اـؤـنـونـدـهـ
عـورـيـانـ وـطـنـ!
كـوـتـلـهـمـىـ هـاـنـكـىـ باـهـاـيـاـ سـاتـدـيـنـ مـىـ؟ـ
وـيـئـرـلـىـ دـيـبـلـىـ گـئـدـنـ
سوـنـرـاـ غـورـبـتـ آـخـشـامـ لـارـيـنـاـسـيـخـنـاشـانـ
بـالـلـارـيـنـاـ نـئـجـهـ قـيـيـدـيـنـ؟ـ
بوـ گـونـ دـاـهاـ
دـيـنـلـهـ مـنـيمـ الـلـريـمـينـ يـوـخـسـوـلـلـوـغاـ يـؤـنـلـمـيـشـ
دـوـلـاـيـ لـارـيـنـىـ!
يـوـخـسـاـهـرـگـونـ چـكـيـلـدـيـيـنـ سـاـغـلاـسـولـونـ
أـورـتـاسـيـنـدـاـ،ـ
يـارـامـ كـيـمـىـ درـيـنـ دـوـشـمـوـشـ درـهـلـرـهـ تـولـلـاـ منـىـ!
سوـنـرـاـ اوـسـتـوـمـوـ دـوـسـتـلـارـ خـاطـيـرـهـ سـيـيـلـهـ
دـولـدـورـ!
منـىـ اـؤـزـ قـانـ قـادـالـاـرـيـمـداـ بـورـاخـ!
اـؤـزـ اـيـچـيـمـدـهـ دـيـشـارـيـمـداـ اوـلـانـ يـالـنـيـزـلـيـغـيـمـاـ!
وـقـوـيـلـاـ اـؤـزـ حـسـرـتـ دـاـغـارـ جـيـغـيـمـداـ!

الویداع قوهوم قارداشلار!

سینیرلاردا دمیر چپرلره باخدیم، ایکى تايلى.
تورپاڭ، تىكان تو خومويلا قارىن وئريردى
سو، كۈرپە باليق لارين قانىن اىچىردى.
باخدىم
واخ دئىديم، آخ!
قويانسىادىم اورادا!

الویداع قوهوم قارداشلار!
و سلام قانلى جلاڭلار!
گۈنئىدە لەتتىنەمك
قوزئىدە اوغورلۇنماق اىستەمېرم.
منى سینیرلارا گۆئۈرۈن
ایکى تايلى دمیر چپرلردن آسىن!
الویداع دوشونجەر
الویداع اىستكىلر بوتون!
گۈرۈرمى سینیرلارا دىكىلەن
ياشىل بىر مۇۋەھىد دۇنمۇشم بىر گون.

گۈنئىيە باخسام،
مزاريمى لەتتىنەميش يئرده گۈرۈرم.
قوزئىيە باخسام،
سوممويىمو مزارىيەدان اوغورلۇنەميش.
باخىرام سینیرلارا
آخ دئىبىرم؛ قويلانسىادىم اورادا!

الویداع قوهوم قارداشلار!
پنجرەدن داش گلنە،
پامبىق نغەمەسىيەلە ياتان قوهوم قارداشلار!
من كى قانلى بلکلرده بؤيوومەدىم
من كى دؤشلەر وورولموش خاچ داغىيەندان
آسىلدىم
من كى اوستومە بوز چكىب
چادىرسىيز ياتدىم شەيدىلر خىابانىندا،
سيز سۈيىلەين نغەمەلرى هارдан ائىيرەنەيدىم؟
نېجە «گولشن بالئىنى» اوينىيادىم
تالاندىغى يئرده چىچكلىرىمەن؟
من عۇمرۇمۇ

قاتران دنیزى

هئچ قودور مايا جاق كىمى سوسى موشام.
بىر دە كۈپوكدن بىر چالخانتىبيا دۇنوب
اولدو زلاريم بىرر - بىرر.

قاپ - قارا بىر قوماش كىمى اولچولورم
بىر قانلى دېرناق اىزى وار هر چره يىمده.
قاپ - قارا بىر درىنلېيھ دوشۇرم
اولوم هيسلى اولسا دا
بىر ئانار بئله يانماز اورييىمده.

سر - سفىيل اولسا دا چاخناشمالاريم
آخىشلاريم، كىمى بوغموش، كىمى؟
دونيانىن يارىسىن بلکە
باغىراركەن آغلا يىرام
كىمىسىه اؤيرەنەم بىر دنيزلىيىمى.
من بىر قاتران دنیزى يىم، يورقون
اوستومدە اولومون قارا بولودو.
اولومون بىر آدى دا اولوم سوزلوك اولورسا،
اولوم
بو يورقون لوغومون تك او مودو.
دؤرد بىر يانىمدا ملە شىر اولكەلر

من بىر قاتران دنیزى يىم، دورغۇن
چىرىپىندىق جاباتا قىلىغاسا پلانيرام،
ياشادىق جا اۇلۇمە.
يوز اىل لىدىر بىر قورخونج آغىرلىق هوپىمۇش
قىفيلىلانان قارا قانچىل دىلىمە.

دالغالاريم كوكىرەمە دن ساورولمۇش
آيناما بىر بوشلۇق دولمۇش
ھەرىشى ايچىمەدە ارىمېش
قاغايى لار باشىم اوستوندن يوخ اولمۇش.

اۇزومدە چالخالانيرام،
اىلىكلىرىمە دوياركەن يالنیزلىق قورخوسۇنۇ
يئرىنە يئتىرە بىلەمېرم
سونالارین سونسوزلوق آرزوسۇنۇ.

من بىر قاتران دنیزى يىم، دالغىن
آخىنتىيما قاپىلىمېش گەملى رەھانى؟
هاردادىر گون دوغوسوندان منه گلن گەمەچى لى؟

بورولغانىمدا بورولور قارانلىق فيرتىناسى
قوروپور داساھىلىمېن قومساغىندا
ائللرىمېن گۈز ياشىبىلا بئجرتىدىيى قاناسى.

باشلامادان بىر سونا وارىرام آرتىق.
ايتابيرام
قوروقدان قوراغا گىندن عۇمرۇمو.
كىمسە آنلاما بىر كى
آخى دنىز عۇمرۇ، بىر گول عۇمرۇمو؟

بورا وطنمى؟

وطن منيمدىرسه،
يېڭى زىندان
گۈيۈزىندان تاوانى.
گونشى اولوم داغلارىندان دوغار
ياغىشى اولوم بولودلارىندان ياغار.
هر داشى نىن آلتىندا
بىر قوجا قارتال جسى.
هر دالغاسى نىن گۈيىسوندە
بىر قارابالىق نىسگىلى.
آخارىم گۈي داغلارىسا آمما
باخارىم ياشىل درەلىسى،
قاھقاها قالاسىندان
يالنىز دووارسىز زىندانى منيم.
دوشۇنورم
بغداددا يوخ،
ائله بوردا بودا ياجاق قول لارىمى

من بىر قاتران دنىزى يم، سوسقون
قوروقلارى نفس - نفس ياشابيرام
قوراقلارى اوووج - اوووج ايچىرم.
و باشقىا بىر ياشاماق دئىيە
آردى اولوملره گىندن،
دار بوغازلارдан كېچىرم.

1310 مەھر

قان قارداش لاريم.

آخ،

من نئجه بير تابويدوم كى
بارماغا سيچرارسا قانيم، كسيلمهلى اولدو
بوغازدان چيخارسا آديم، آسيلمالي.

سونونجو بير سؤيچو يدوم

و اينسانا اينامدان ساوايى

باشققا بير كوفر دئيلدى سؤى لريم

و تورپاغا ايلگىدين ساوايى

باشققا بير شئيطان آيهسى دئيلدى.

بس نەدن ظالله دئيرلر

يازيلمادان كيتايىما؟

و نەدن هئچ بير دىرىھىي باغلامادان

اعدام ائدرلر منى؟

آه، بورا وطنمى،

بو خسا امير المومنین لرين مودهيش سارابى؟

هر كوجھسى بير حلب گىرە جەبي

و هر ائۋى

بىر آلينجا قالاسى نىن زىندانى.

آمان، ائى...، آمان!

بس منىم اوزارك ائتدىيىيم بابام اوچاق لارى

هانى؟!

آذىر، ۱۳۶۰

منى بوراخماز تورپاق

«رەنمى كىندىت خاڭ...»

(سياوش مطھرى)

منى بوراخماز مىصراعلانان تورپاق
تورپاغا تۈكۈلن قىزىل شافاقلار
يئرین اىستى اورىيىنه،
ايىشلەين سوپوق چېرلر.
او اوزان لار كوچھسى
او سىرلىيىدىن سىرلى
او آچىلمازدان آچىلماز آبىدەلر.
كى دومانى
شوشاداغ لارىندان نئجه او نۇدماق؟
نئجه بئش تىللى دورنانى اۋپىمەك
ماھنى لار آراسىنداد؟
و نئجه گۈرددوكە ساوشىماق
تارىيخى اۋزو يىلە يانان آزىغ مئشەسىندىن؟

نه او يورسان تولو قوش لار ياوروسو؟!
داھا لىزگى مئيدان لارى
شەيدىلر خىابانىنادۇن موش.

يئىدىن اۇلومە غالىب گله جى
و نىسيمىنىن نفسى باشلانا جاق
آلفا بئىنин سون حرفىندە.

منى بوراخماز هئحالانان تورياق
آرازا ساورولان باليق ناغىلى
داغلىق قاراباغىن قورخونج قىشىندان،
سېينىق-سېينىق گلن شىكستەسى.
او توئىمەسى بؤيووك داغلار
او داغلاردا گۈزل باغلار
او باغلاردا قارا سالخىملى اوزوملر.

منى بوراخماز
جهنم قوخولو جنت تورپا غىيم.

فروزىدىن ۱۳۸۱

داها آتىلان توبلارىن قوخوسوندا
سېينميش نؤوبوت دكىللىرى
و بولبول اۇتمىز گؤى كۆلدە.

من داشلار و يادداشلارдан چىخىب گىلىم
و ان قانلى كؤينكلارى
ايىيمە يوخسادا، اوره بىيمە گئيدىم.
چونكواۇلوم گئرچىكدىر
اۇلوم، اۇلەرى حياتدان دا گئرچك.
چونكواۇلوم
بغدادىن آلتۇنلو سارايى بىندا
تهرانىن آتابى پاركىندا
سېبرىيانىن سوبىوغۇندا
گۈزل، گۈزل
او بىيلىكلى دەممىزىن ايلك اوپىدو تو
كۆزلىدىر.

من، دلى
من، دلى - دولو، يارالى يام
آناسودونو ايستەمم
كۈودەم دوشەجى بىر كره
آلچاق رؤيالارين گۈزەسى آغزىنا.
من، دلى سوى، دلى قانلى، يارالى يام
داغ چىچە بىنى ايستەمم
قانىم يوباجاق بىر كره
قارا خاچلار ناخىشىنى دووارلارдан.

او گون دلى دومرول

ياشادىق، آمما ئويلىه . . .

هاوا قارانلىق بازارى
يئنە قارانلىق ايشىلدار
داش دووارلاردان دا.

بىزه اولوم يوخسو گۈرورلر
يعنى زنجىر بويورلار اميرالمومنىن لر.
ائوقاپى لاريمىز گۈلمە قورخوسوندان باغلى
صاندىق چالار رىمېز سۈكۈلمە قورخوسوندان.

نه تورپاقدا بير بنؤوشە
نه گۈى لرده بير اولدوز.
آج پىشىكىلر باخار بىزه يالنىز
آج پىشىكىلر، آزغىن پىشىكىلر
قودوزان قودوز.

و بىز اسىر جەسىنە
آتىلىدىق دا دم آلدىق
توتولدوق دا دم.
فقط اۇزگور ياشامادىق

أۇزگورلو يوموزدە دوستاق.

آخ، كۈنلۈم، آخ!

بىرا ويون اوينامىشلار

نه گۈنشى بىلى

نه قارانلىغى بىلى دونيا مىزىن.

آمما من بىلىرم

بؤير و موزه آغىر ساپلانان

كىم لرىن خنجرى . . .

هر حالدا دوشون، سئوگىلىم

بىزه اولوم يوخسو گۈرورلر بىرىلىرى.

آغىر يالشىزلىقلار دايدىق مىن ايللر

اور تامىزدا قان دىنىزى.

نه گۈنش، نه او جاق

نه بىر سئوگىلى گۈز پارىلتىسى.

آتامىزدا دستان لار دىلى قالمادى

آنامىزدا بىر ئىلىن درد پارتلايىشى.

يازلار چېرلەرن آشدى، آمما

بىز ساومادىق قارا قىشى.

ياشاماديق دئميرم
 ياشاديق، آمما اؤيله...
 ائلدن اوzac، ديلدن اوzac، ان اوzac.
 آخ، كؤنلوم، آخ!
 بير اويون اوينامييش لار
 نه ديللى بللى
 نه آنلامى بللى كيتاب لاريميزين
 آمما من بيليرم
 ياراميزا قايئار ياغ كيمى توكولن
 كيملررين اؤدو...
 و اونلار، سئوگيليم
 اولولو - ديريلى بيزى بورودو.

بير - بيريميزدن ديدرگين
 ساعات ايگيرمى بئشىدە بىك ايندى
 و دونيا
 ساعات ايگيرمى بئشىدە ديسكىندى.

باغلاريميز وارايدى
 آغاچلارى سوی قىرىيمنا تو تولدو.
 آغاچ لاريميز وارايدى
 بير يارپاق بئله تىترەممەدى بوداغىندا،
 قورخودان.
 باشيميزدان نئجه ده تئز كئچدى حيات
 و هئچ بىلمەدىك هاچان
 بيردن بيره ايگيرمى بئش اولدو ساعات.
 قورتاريركن باشلاندىق
 باشلانىركن قورتارااق.

آخ، كؤنلوم، آخ!
 بير اويون اوينامييش لار
 نه ياشيللىغى بللى
 نه بوزلوغو بللى سئوالاريميزين.
 آمما من بيليرم
 جانيميزى ايچىندن اويان
 كيملررين ديل ياراسى...
 ديل ياراسىندان دولولور، سئوگيليم
 ديل ياراسىندان بوراسى.

 بيزىمكى بير قىلدان اينجە كۈرپو ايدى
 اونجە
 قىلدان اينجە
 سونرا يئددى قات قورقوشومدان قالىن.
 قتلىميسزىن سببى
 هانكى سوج ايدى، بىلمەدىك
 كى لاپدان
 قان دوشدو اورتايى، قان.

 هئچ بىرسازدان
 هئچ بير لزگى قوخومادى.
 يازىندانا سالىندى مىصراعلار
 ياجل سىز آليندى جانلار.
 او مدوق
 او مودلاريميزى اولدوردولر
 اولدوک

اۇلۇموموز بىئە!
 اومىمادى بىر شئى بىرىيىدىن.
 آمما... آنجاق...
 آخ! كۈنلۈم، آخ!
 بىر اوپيون اوپىنامىش لار
 نەائىنى بلى
 نە اوزونو بلى عۇمرۇمۇزون
 آمما من بېلىرم
 قىتلنامە مىز آلتىيندا چكىلىن
 كىملىرىن قاراقيلىنجى...
 اولدوردو منى بو ياشام آجىسى
 آه، سئوگىلىم!
 قلبىيىدىن قىنلا نارى
 دؤشوندىن قاشلا نارىنچى!

تىير ۱۳۸۱

بو يئر قارانىقابلى لار يئرى

اۇنسونسوز
 سونو اۇنسوز بىر يئردىيم
 آخارىيىدا
 اۇلو بىر قودوز پىشىبىن اىچالاتى
 اىپىرنج
 با خارىيىدا
 سارى سالدات لار چىنبرى
 قورخونج
 آغاج لارى وار آسىلىدىغىيم
 بوداق لارى چاتى اعدام موڭىلى.
 چاي لارى وار بوجولىدۇغۇم
 دالغالارى دمیر تور دايىرىھى.
 من بو يئرى ايلكىنيدىن تانىيىرىم
 بؤىلە بؤلۈك - بؤلۈك اولمادان
 گۈلىرىنده قارتال لار قانادلا تاردى
 بؤىلە دىدىيك - دىدىيك اولمادان
 تور ياغىندا قىسىراقلار.

تك.

سانکى هر يانى اوچوروم
ساوالان داغلارى نين باليق بئل لوبىنندن كئچىرم
و گؤيىسومه چكىلىميش بىر خاچ داغىبىلا
كئدىرم بوتون غوربىتلار سئيرىنه.
بايراق لارين بويالارى
قانلى كؤينكلر رنگىنى ايتيرمىش.
و اينسان لار بىر - بىرىينه هاي وئرمە يە،
ياماج لاردا بىر تونقال بئله يانمىر.

أونو سونسوز سونو اؤنسوز بىر يئردىم
گون دوغانىندان گون باتائينا قان
آلا داغىندان قازىليق داغىينا قادا.
گوندوزلىرى، گونش زنجىردن سوووشور
گئچەلرى، آى ايشىغى قورخولو بىر كۈھولدن.
و گؤودەسىنده، قورشوندان
ائىلە درىن - دولو قارا خال لار كى
هر بىرى، بىر گووور اۇلوسونون گۆزو.

من بو يئرين هر قارىشىندا
بىر اوزان جنازەسىنى جىز لار
و هر آيرىجىندا
بىر بانى چىچە بى سېيزلار گۈرموشم.
هر گون منى واخت سېيز بىر اولوم هاخالىيپ
و قانلى قىارىدەن
شاققا - شاققا اتيمە يئرىكىلە يېپىلر.
آخ ائللەر، آخ خخ!

لاپدان كۈلگە سېيز بىيخىلدى چىنارلارى
و آرابا كروانلارى
دؤيوش سورساتى يئرىنە
قارداش جىسىدى داشىدى.
سونرا ائنى قوراقلىقدان
سونرا اوزونو قىتلىقدان تىكىلىدى
كسيلىدى اوزان دىلىيىندان اورمانلارى
آسىلىدى كولك آياغىندان آيغىرلارى
نه داغلارىندا سۈنەمە يەن بىر اولدوزو قالدى
نه باغلارىندا درىلمە يەن بىر آلاماسى.

اويسا من ياشادىم بوردا
قورقوشوم عصىرلرى جىناغىمدا داشىبىاراق.
چكدىم گۈرن اولمادى
مكتىبلرىندا اينسان شكىللرىنى.
يازدىم او خويان اولمادى
زىندان لارىندا حيات ناغىل لارىنى.
و سوسىدوم سوساراق
داش قاوال لارلا قوبۇستانىندا
و باغرىم چارتلايدى چارتلايداراق
گۈئى مچىidle تېرىزىنده ...

آرتىق اللرىم دار تىنير
قانلى قىيلىنچ لارداڭ كىچىرىلەرن.
سانكى بوتون بايات قوپۇز لارىنى چالىرام
نئجە دە يورقۇنام آآآاه
بىر قوووشاق نۇقطەسى اولمايان اوزون يوللار

بورادا هانكى ماھنى ياسارىلديمسا
سيرىلدىم دوداقلاريمدان.
بئلى بئلىمە ياراشدى شالالقلارين
قولو قولوما قانداللارين
بويو بويوما اعدام آغا جلاري نين.

اولرم بو شهرده بير گون

اولرم بو ايتكىن شەرده بير گون
بىر او توموبىل لە سىنما يولۇnda
يوخسا بىر موسىسىل لە بىر پاركادا.
اولرم بىر حىرت دوغوش ئىرته چاغى.

سونونجو كىرە دە اولسون
سنى گۈزۈم گۈرمىز، بىلىرم.
منى يارالاريمدان تانىيىارسان
يوخسا باغرىمدا اكدىيىين، خال-خال
قارالاريمدان.
واي آزار، واي جان دئىيەرك، اولرم
آغزىم «آ...» شىكىلىنده قالار
بىر شىئى لرى چاغىرىدىغىم يېردى.
بىرده قانا دولموش گۈزۈم زول دورار
ايلى بىلۇنموش بىر او فوقۇن، قۇووشاق
نۇقطەسىنده.

اولرم بو بىتكىن شەرده بير گون
بىر قالابالىق كوجىدە

آرتىق بو يېر قارا نىقابلى لار يېرى
و من
قىزىل قافتانىن ايتىرمىش بىر بامسى بئيرك.
نه كونلۇمون پاسىن آچان بىر بارداق شاراب
نه يئددى آغا جليق يولو
يئددى گۆز قىرپىمىنداكىنچن آتىم.
آى! كىدرسە،
گئدە بىلمىز آياغىم
واى!
اوچارسا،
اوچا بىلمىز قانادىم.
من، وطنى
بئلە آنلادىم.

مرداد ۱۳۸۱

گونئى لرین ان گونئىينه.

گئدرم

سەنин قولاغۇنىن دىيىىنى

بىر اوزوناسىينا اوپىمەدن.

بىر كېنه يىن دە بىلە

اينجە يوخسونى قارىشىدىرمادان.

سەنە ئۆلە جە بىم قدر ئۆلرم

آمما ئەلە ئۆلرم کى

اگر قوتىسال تانرى لاردا گۈرسەلر

بىلەركى

اگر بىر گون ئۆلمك وارسا

او دا بؤيلە ئۆلمكدىر.

ئۆلرم بودىدرگىن شەردە بىر گون

بىر آغ آكىول شوشە سىندە

يوخسا بىر مودىل قىز رسىيم تابلو ووندا.

ئۆلرم بىر نىسىكىل وورموش گئچە چاغى.

داغ لارا اوز تو توب منى چاغىرارسان، اولمارام

يول لارا اوز تو توب منى باغىرارسان، اولمارام.

آدىم دا آغزىندا تىكە - تىكە او لار، هۇنكۇرەندە.

او خشامالارين اوسىتمە تۈكۈر،

آمما بىر ھەنجاسىن بىلە دويمارام

قول لاريم يانىمدا دوشىر؛

آل قانىم دوداقلاريمدا لۇكەلەنر

أۋزومون ده أۋزومە اورىيىم يانار.

سەن سە دووارلار دالىندا

منى گۈرە جە يىن اولماز، بىلىرم.

يوخسا بىر قاز او داسىيندا.

اولرم بىر دومانلى گون اورتا چاغى.

ئىچە يوز مىين دامارىمدان بىر قان آچىلار كى

دلى چاى لار زىجىرىنى قىرمىش دېرىسن.

آغلاماق اىستە يېرسن

قورخارسان گۈزۈنون ياشى قورۇيار.

قوجاقلاماق اىستە يېرسن

قورخارسان قانىيم كۈينە يىنە هوپار.

سوپىوندوروب يوپىوندور ما زسان دا

قرنفىل غزل لرىمەن كەنەنە بوكەر كى

اوستومە كىتاب لار دوزوب،

تۇرپاقلاماق اىستە يېرسن

قورخارسان سېغىما يام مازارلا را من.

فقط جانلى بىر تانىق تك

منىم تام جانسىزلىغىمى قبول ائدرىسن.

اولرم بوسورگۇن شەردە بىر گون

بىر اوپئرا آرياسىبىلا

يوخسا اون قىرام آرسىينىكىلە.

اولرم بىر پىلمەلى اىكىنلى چاغى.

آنلاشىلماز بىر اولاي

هار ووروب خرمن سا وورار عۇمرۇمۇ

واى اوچارام، واى قۇنارام

هاراسىزلىق بىر اولكەنин دالغىن كۈلگەلىيىنە.

من جانىمدا اولمارام، جانىم گۈۋەمە

قوزئى لرین ان قوزئىيىنە گئدرم

فقط تورپاق

فقط تورپاق، اوپوش - اوپوش ايچر منى
و من حياتдан داگؤزل بير بيليمله
او خويارام ان يالنيزليغىمدا سنى.
قارانلىقلاراضىلاشان بير اولدوز تك اولرم
و سنين گونش او زونو
اوزون زامان گۈرمەمەلى اولارام بير قوطب كىمى.
اولرم آه...!
اولرم اولرجەسىنه بو شەردە
اينسان لارىناتانىشكەن
بىر غريب كىمى.

دى ۱۳۸۱

سلام اولو گونشه

سنин آلا گۈزىلرى نىن
وائىلى ائنچەلرى نىن سېبىيىندىن،
سلام اولو گونشه!
بىر آغ چىچكلى گول بو تاسىينا دايىتاركىن،
بىر ماوى گۈزىر چىن قانادلارينا، كۈلگەلەنە جەيم.
دوشۇنر سىن سە، نە دردىم؟

بو شەھر، بو مملكتىن
اىرتەلرى دلى آزار
آخشاملارى دولو بىئازار
قوشلارى يورقۇن كۈچر
آداملارى دالغىن قاچار.
قوزو قوربان! سىن اولماسان
كىيم بىر آغىر ايتگى لرى مندن آلا جاق؟
لەلە قوربان! سىن اولماسان
كىيم بىر دوشگۇن زامانىمدا مىنلە قالا جاق؟

آه، سئوگىلىم!
سېرىيما بىر سىن سېزلىبىي
سېرىيما بىر يو خسوللۇغۇ اورەبىيمە!
سنى سئودىيم فاجىعە گرگىنلىبىيىندە؛

لله قوربان! سن اولماسان
منى كيم بو قانجيقلا ردان قورتارار؟

آه، سئوگيليم!
سيريما بو يئتيملىبى
سيريما بو وئرانلىغى اورييشه!
سنى سئوديم بوتون سوج سوزلوغوملا
و سنى سئومكدىن باشلادى بوتون سوجلاريم.
سوج سوز سئومك، نه دئمك؟!
كى سينىنله زيان اولماق
داها اوستون هر شئيدن.
چونكى دامارلاريمداكى قان قير ميزيسىندا
بارماقلاريم او جونداكى سىگار ساريسىندا، سنى
دويدوم
و هر الكتريكىن بير گوجو
هر مادهنىن بير آتمو اولان كىمى
اينسانىن دا بير سئوگيليسى اولمالى!
سنين ده كى سىسىن
چالدىغى سىمفونىادير بئتهوونين
و نفسيين
يازدىغى شعيردىر ناظيم حىكمتىن.
باخيشاباخ
دوروشادور
گولوشە گول
و يئريشه يئرى، گولوم!
كى سينىن تام گۈزلىبىنىن سببىندن،
سلام وئردىم
سلام اولو گونشە!

بېھمن ۱۳۸۱

و بو سنى سئومە بىم
نه ايچرى، نه ديشارى چكىشىمدىر اۆزومله؛
بلکە داشى يوخسوندان اوياندىران،
بىر سو فلىسفەسى دىر.
چونكى گۈزلىمېن قاراسىبىندى
ساج لاريمىن آغيىندا، سنى دويدوم
و هر سازىن بىر نوتاسى
هر رسىمەن بىر بوياسى اولان كىمى
اينسانىن دا بير سئوگيليسى اولمالى!
سنين ده كى ايىنин
لئوناردو داوینچى نىن تؤكدى بىلدىر.
و رو حون
چكدىبى رسىمدىر و ئىنسان ونگوكون.

سنين قىزىل دوداق لارى نىن
و آغىر آتدىم لارى نىن سببىندن،
سلام اولو گونشە!
بىر آل او فوق قوماشينا بورونركن،
بىر ياشىل تورپاق قويۇننا، سېفيينا جاغام.
آنلايارسان سا، نه دردىم؟

بو قازّ، بو دونيانىن
 يول لارى دوييون دوشىمشۇش
 دولاي لارى دولاشىق، دار
 گلينلىرى گلينچك
 ايتلرى، قوردلارى هار.
 قوزو قوربان! سن اولماسان
 منى كيم بو دارغىنلىقدان آپارار؟

او چونجو بؤن

گيرنلره ساع چىخىلماز بىر يول دور بو
معمالى و سئحىلى.
قوشدان قاناد تؤكر دئدىلر
آنдан نال
ايلاندان گؤوده.
گىرە جە بىي گولله سىسى دىر
چىخاجاغى دار آغاچى.

بىز گىردىك آمما
ساغدان، سولدان دئىسک، دئىبيل
او چونجو بىر يؤندن يومولدوق آتلارا
واوچار جاسىينا گىردىك معمالارا يىچىنە.
گئتدىكىجە بىزى چاغىرىدى
اولولاشان داغلار
اووولدايان قوردلار
و آغ ساققال، الى سىجاڭ
باخىش لارى افسانوى بىر دوست، بىر دەدە.

آتلارين دېرناق لارىندا يابا گئتدىك

شاخىرتىلى قىلىنج لارين او جوندا گونش.
و بوتون ساغچى - سولچونون گۈزلىرىنى
قاماشدىراراق.

آمما آرخامىزجا آخان قارا بولۇدلا را وارمىش
ھشتاد ايل بوندان اوچىجە بىر بىچىمەد
ذات سىز - سودسوز
اوركىرى ايلان اوره بىنه باغلى
گۈبكىرى چيان گۈبە بىنه
و كوركىرى كۈپكىلار كورىيىنده ...
های ماشالاھ!
يوز اوردومو؟ مىن اوردومو؟ آنلاشىلماز
فقط بىر قان كى
دوشىمەدن، دئەمە، ياتسىن!
فقط بىر قىامت كى
قوپىمان، دئەمە، گئتسىن!

آرتىق يولون چىخاجاغىينا قالىر
جانىمىزى دىشىمىزى بىغاراق
آتلارا آتلادىق بىئە دەلەجە.
آلەمینا آلينمادان
تو تومونا تو تولمادان

يازسا، باهارسا، گتيرديك
و قيزارديق اوره بىنده
سانكى قوللارى قىرىلماز نار آجاجى.
و توراندان ايرانا
چىندىن ماچىنه بئله
قوش كىمى آشماق او مودو بىزىملىدىر.
داغدان درەيە يومولماق نەدىر كى؟
يئدى مىن ايل بوندان قاباق
بىزاولومە بوراخىلمىشىق.
بو يول بىزە گولمى وئەجك؟ - قالسىن!
يوخسا اوت بىتىرمىز يانغىن با يېرىمى؟

صاباح قوردلار دؤيىوشمىسى باشقادىر
صاباح داغ لار دئورىلەمىسى
صاباح قان - قىامت باشقا.
بىر قان كى
دئمە، شاعير!
بىر قىامت كى
دئمە!

پەمن ۱۳۶۱

من، كئفلى ايىسكندر

باشقابير كئفلى ايىسكندر دير بو ايىسكندر.
شەردە دوغدو دوغالى
كئفلى اولان او نجا ايچە بىلمەدى.
سۈيىلەدىيى سۈزۈرە دە،
شعىر - دستان او لاشمادى.
كئفلى ايىسكندرىن آجي گولوشو
بومبۇش بولودلارى بئلە آغلادار
آرخاسىندا دوشوشىڭلەر
كىشى ئىتدىيى او لەزۇر
و او لەزۇر لارلا آچىلماز بىر سېرىرى وار بوز
قوردلارىن.

داغ لاردا دوغدو دوغالى
قورد اولان بو بوز قوردجا او وولدامادى.
او وولتودا او وولدايانا باغلى دير
او وولدايان جس سورسا
او وولتسوسو دا جس سور
بو قورخاقسا، او دا قورخاق.

بومبوش بولودلارى بئلە آغلادار
آمما صاباح
آرخاما دوشموش گله جك
كشـف ائـتـدىـيـيـم اوـلـدوـزـلـاـرـ.

من كئـفـلىـ اـيـسـكـنـدـرـ
بوـشـهـرـدـهـ تـاـنـرـىـنـىـ مـحـوـ اـئـتـدىـمـ.
من كـئـفـلىـ اـيـسـكـنـدـرـ
بوـشـهـرـدـهـ
مـيـرـزـهـ جـلـيلـىـ كـشـفـ اـئـتـدىـمـ.

٨١/١٢/١٥

بوز قورلارسا مغروف ردور
او وولتولارى دا مغورو.
چونكوقور خودان تىتىرىمىز
شرف قورو قچوسوا لان شاعيرلىر.

زاماندا دوغدو دوغالى
شاعير او لان، او نون كيمى
اينسانى حاق، حاققى تورپاق ياز مادى.
آلدىرمادان اولۇم ياغىش لارينى
داغداغانلىق لاردان كىچىن بىر شاعير.
شاعيرىن شعرى قوسون تودور دئىيلر
كورخوسوندان اولا بىر بوز قورد
وكوفدىر كئـفـلىـ اـيـسـكـنـدـرـينـ ايـنـانـدـيـقـلـارـىـ.
بوـأـيـرـتـمـنـ اـوـلـاـ بـيـلـمـزـ
او تولكولره توک سالدىرا بىلmez
و سن
— منه دئىيلر —
شاعير او لا بىلmez سن.
من سەيىمەدە اينسانلىق بايراغى
آننىمدا اولو داغلارين شكىلى
وبوغازىمدا، حياتىن
آرد - آردا بوشالان آجى شوشەسى،
گونش تۈكۈن تولرى تك، نارين - نارين
تۈكۈلۈم اوستونه اونلارين.

ايـشـتـهـ منـمـ:
باـشـقاـ بـىـرـ كـئـفـلىـ اـيـسـكـنـدـرـ.
گـولـوشـ لـرـيمـ

منیم بوردو م

من سه يئرین گۆبەيىندن گۆپىرن گون
ياراندىم كۈھولرىندە.
قورد دؤشۈشىن سود امرىك
قانلى بئشىك لارىندە بېر غالاندىم
و دوغومدان اولومەدى
سۇرالىدۇم تۈرپاگىنى.

منیم بوردو م اواد بوردو
اودو دوشوملو تۈرنىمىش چاخماق داشىندان.
نه ياغىش سۈندۈرە بىلەمەسى او نو
نه كولك
نه دە درەلرىندە،
گوجلو سىخىشىدىر مالارى تىپە گۈزلىرىن.
قورولوقجا، او جاقلارى ئىن باشى،
مېن بېر گئچە ناغىل لارىنى تو ستو ۋىھ
باسدىرىمىش.
و دئىجلەندىكجە، قاوال داش لارى ئىن سىسى،
شىمىشك گورولتۇلىرىنى سوسدورموش.

بوراسى بؤيوک بېر او خول
كىتاب لارى داش، داش لارى يادداش.

منیم بوردو م اواد بوردو
ايلىك ددهنىن دوداق لارىندان آخان
اسكى بىاتى.
گۈلىرى اولدو زلو
داغلارى قارتالى
و گونشى
بوتون عايىلەلر اينسانى
بوتون نسييل لر تانرىيسى.

بو بورد
ياشام يئرى وئرمىش زرتوشتا
و محمد (ص)
دىلىنى ئويزىمە يە چاغىر مىشدى او مەتىنى.

بوردو م آرزۇلار مئشەسى
بوردو م، آzman قېبىرلار او بىلاڭى بىر دە
اورە بىي او دا يېرىن دە
كۈكۈ قان دەنیزىن دە،
قازان دورماز داغلارى ئىن.

منيم يوردوم، اود يوردو
 بوتون اود يوردلارى نين قوووشاق نؤقطه سىندە.
 ان قدىم، ان سرحدسىز.
 بىر يانىندا
 اوحا باشى آياقلانان ساوالان
 بىر يانىندا
 قارا باليق لار قانىنا بويانان آراز
 و بىر يانىندا
 ئىللرى ئىللره قىيان زاقروس داغلارى.

 آه، ائ...،
 گۈپسو قالخان، بويون بايراق يوردى!
 كۈينه يى قانلى اولسا دا بئيره يى نين
 و قىلىنجى قاتلانسادا باكى نىن،
 سن بىخىلمادىن، دۆزدون.
 و دوردون آلب ارسلان تكى
 اللى رىنه كىچىرركن بؤيووك قىزىل خاچ لارى
 واىستانبولو سئير ائتدىن سولئىمان شاه تكى
 آل بايراغى دالغالاندىرى ما عشقىيلە
 قالادووارلارىندا.
 ايندى ستارخانىنا باخ!
 او آتابى پاركى نين باروت قوخوسوندا ايتىن
 كىشى يە
 بورما بىغ لار بىلا دورمۇش كىشىيىنده
 آغ بايراق لارا اود وورور
 و توفنگىن آرىتلاپىر
 شىپلى نين قارانلىق دومان لارىندا.

سونوندا آمما،
 قاباگۈزلىكلىرى بىلە
 ايکى گۈزو، ايکى چئشىمە بىر قادىن.
 باغى آل - آلوان بىر وطن
 آغاچ لارى آج - يالاوج
 چۈل - باييرلارى سوسوز
 و قوپۇز كروان لارى
 گىزلى واحدلىرىنده ايتىپ باتمىش.
 پريشان كوچەلرى وار
 آرشىن مالچى ماھنى لارىندا كوسوك
 و «چال قىلىنجىنى يىئتدىم» دئىېنى يوخ
 مئيدان لارىندا.
 بونلا بىلە
 محمد خوارزمشاھى قويلاماغا
 كىمسە سىز آدارلى وار خزرى نىن.
 و اوجقار شورا كىندرىدە كەفلى ايسكىندرلى وار
 بومبوش چا خير شوشەلرى قىنشىرىنده،
 ميرزە جليل لر بؤيودور.

 او يىسا يالىن بوداق لارى يارپاقلى.
 مزايليق لارىندا بىلە اسگىلمىز،
 قوچ و آت هئىكل لرى.
 او زوملوكلىرىنده ياشار يارادىيچى گونشى
 آلمالىق لارىندا آچار اولدوزلارى
 قارانقوش لار قانىندا رنگ آلار بايراق لارى
 و دونيانى وئرسن
 قىزىل بىر توب كىمى اوينادارلار جو جوق لارى.

آه، ائ...، منيم ايلك بئشىبىيم، سون مزاريم،
توريق!
كېز داغىن يىخىلسادا،
هله ده خزىن گىلاوارلارى
ھوپوخدورور آزىغ مەشەرلىنى.
ھله ده شوشانىن موغانم دالغاسى
جئرانى اوينادىر،
بوتون قىرخ قىز يايلاغىنداكى قىزلارى.
و سارالار
ساج لارىنى ساواوراراق موغانما
كور چايىيىندان سنه سارى گىلىرى.

آه، ائ...، دارماداغىن وطن!
اينان، قوشاباشلى قارتال لارىن قايىداجاق
و يورقون اوچوشلارىنى
آرازىن سرین سوپوندا يويجاقلار.
كەر آتلار
آغرى داغلارىنى كىشىنە يەجكلر
سونرا سولغۇن لالەلر
يئنە دىزە چىخاجاق لار گنچە چۈلۈندە.
و من سنى
شىعىلىرىمە يئنيدىن تىكەجه يەم
اسكى خربىتەنە.

يوردو م ياشارى بير دونيا
قالالارى بولودلاردان يوكسکده
و ايگىدلەرنىن كۆكۈ
آلتاى قوردلارى نىن ئىرككىلىيىندە.

اولو داغلارا سؤيىكتىمىش
أينىنده شاه ايسماعىيلىن آل زىرئەي
آمما اىچى زەھر كىيمى آجى بوشلوق.
نه سازلىغىنداقمىش
نه سۆزلىگۈندە قورتولوش
و سينىرلەر اووولمۇش
او قوزئى مئشەلرىنده،
روحو سورگۇن قافقاز عم اوغلۇسو تك.

آه، اى...، وطن!
من سنه وارمېشام آرتىق
تابىيىندىغىيم تابولارا ئۆيرتمىش منه
سنه وارماقى.
باشىمدا بئشىبۇز مىلييونلۇق،
اينسان بئىنى ايشلەپىر
دؤشومدە بئشىبۇز مىلييونلۇق،
اينسان اورەبى وورور.
سانكى توئىملەر يئرىنى منه وئرمىش لە
سانكى ايلك اينسانىن منم.
سانكى بوتون آغ چىچك لاردىن يارانمىش
اينسان لارىن
ان ايلكى من.
بو آن اورك قورخوسۇنو
آل قانىبىلا يوپورام شعرلىرىمەن.
و گىلىرم
باشىم آل پاپاقدا
الىيم آزمان يالىندا
گونش ياراسىيىندان اوستومە قان ياغاراق.

ائھئى...، چوبان لار!

... سونرا كؤينه بىيم دىرسكىن
شاپوارىم دىزدىن جىرىلىدى.
يانغىن گۇودەمى چىلپاقلۇق بورۇدو
و بورقۇن گۇزلىرىمەدە
چىچە بىيمى داغلارىندان قۇپارىب آپاردىلار.
بىر ياندا
اون يئددى دۇنيانى يئىن اجىننەر
بىر ياندا
آزمان قېيرلىرى گۇدن كافتاڭلار.
واورتادا من ايدىم
گۇزلىرىمەدە مىيل
كؤيسومەدە خاچ مۇھۇرۇ.
اوره بىيىمە يانمىش مئشەلرین اىيىسى
قاچقىن دوستلارىن آىريلىق آجىسى.
آنامى اۆز ساچىيلا
توبوغۇندان باغانلار
واباجىمى
اوروسپو يوللاڭىلار
عرب كۈوشىنلىرىنە.
چايالارىمدان
تكجه بىر كۈرپە بالىغىن خاطىرەسى قالدى
داغلارىمدان

غوروروم،
نسىمىنىن كىنديرىلىك غورورو
دوشونجەم،
اوختايىن قورشۇنلۇق دوشونجەسى
والىمەدە
مرضىيەنىن قان كىكىلىنىن بىر بايراق.

هارداسان ائ...!؟
آلتايىن قوچو اتىنە يئرىكىلەين
سونرا آغزىمى سودونە داداندىران آنا؟!
هارداسان ائ...!؟
آلا گۇزلۇ بىر دىو قىيزىندان دوغاركىن
بايات قوپۇزوپىلا منى آدلایان دەدە؟!

اسىنە ۱۳۶۱

دالغالانمایان بیر بايراق كدرى.
 نئجه ده بىبىسىز قالدى قامىش كولبهلر
 و نئجه ده
 نؤيوت قويوسوندا قوبلاندى قارداشلار.
 و او كۈرپو
 آخ، او كۈرپو
 او مىلييون لارجا پولاد ال له سالىنان
 آمما بير بارماق اوجويلا تۈكۈن كۈرپو!
 اوزومله بئله يادلاشدىم سونرا
 و يادىرغادىم هر شىئىي
 يادىرغادىم
 بابامىن هله قان وئرن يارالارىنى
 آنامىن هله دؤشوندن سوپولان سودو.
 آمما اونودمادىم دوستوم اومىدى.
 آرتىق تكجه دوستوم، بۇ.
 دوداغىمدا اوخوماقدان يورولمايا جاق:
 قلىيمىدە يازماقدان يورولمايا جاق:
 ائھىي.....، قاراجا چوبانلار!
 كۈكلو - كومجلى قالدىرىن اعدام دېركلىنى!
 ائھىي...، چوبان قارالار!
 چالىن تو تك دىلە گلىسىن!
 و ائھىي...، خان چوبان لار!
 ساراي دنيزىنده، ساراي كندىنده
 بىزى آلتون سارايىندا گۈزلهين
 ساراي آدلى بير قىز وار.
 وارالىم اورا!

فروردىن ۱۳۱۲

او توز ايل دؤبىشىدەكىن

دوستوم «هادى قاراجاي» / وجون

او توز ايل كىچدى آرتىق
 قورد دؤشوندن سود امدىيىندن.
 او توز ايل سوردون سورى
 عؤمرون آشىلماز داغلارىندا
 قانلى يالى داما را غىن آتىنى.
 قانادلارىنى باغلىكىن آچدىن، و او چدون
 و گۈردىن او زاي لاردا
 گون ها گون يئنى لشدىيىنى آى كورهسى نىبن.
 گؤى لرbin ما ويىه چالىرىدى قارانىيغى
 و هر گلن، آتوم سىسى ايلە كىلىرىدى.
 قوى گلىسىن لر!
 سن شعىر - شارقى لارينلا قايىدىرسان اسکى
 زامان لاردان
 او رىيىنده سومئىرىسى
 ال لریندە او يغۇر دمیر چىلىيى.
 او توز ايل اولدو او خودوغون
 تارىخىن پاسلى واراق لارىندا،
 او ايلكىن دىدەنин اسکى بوى لارىنى
 و اور تامىزدان كۈچوب گىئن لرbin تراژىك

او توز ايل ياشادين بؤيله
 بوتون اولوملر آجيغينا.
 و شعيرلرین
 اولومه وارماق اويكوسون
 ياشاما دوغرو ياشاتдин ميصراع لاري.
 او توز ايل آه...، او توز ايل
 اولوم سنى ايزلهدى
 سن ايسيه ياشاماغى.
 و آزادلىق
 عئمور قدحىندن ايجىمەدىيىن تك بىر ايجىگى
 ايدى.
 او توز ايل تامسىتдин آنا وطنى
 آمما دادمادىن كى دادا بىلمەدىن.
 بىر حال وئرەجىدەن اونا يوخسا
 قىزىل قانىنلا درىنلەشە جك بىر حال.
 سونرا سنه
 بىر ماوى قارتال دوغاجاقدى بىر قادىن
 آمما اپوشمىمەدىن دەكى
 هئچ اوپوشە بىلەمە دىن.
 او توز ايل سانكى هر شئى
 اولو بىر اولدۇز آخىدى
 قارانىقدان قارانلىغا اوچاراق
 و توز - دومان اوداراق، اورىيىندن.
 فقط هر شئىبىن يئرىنە
 ظولوم گۈردون، گۈزۈن دولوسو، خىرتىكىن.
 او توز ايل من دە آتشىدن كۈينك گئيدىم
 او توز ايل من دە كىن شعيرلری بازدىم
 او توز ايل منيم دە سوچوم

ماھنى لارىنى.
 او توز ايل يادداش لاردا
 تكجه اولومسوز ايزلری قورونوب ساخلانمىش
 گۈردون.
 او توز ايل جىرىپىكن
 كۈينه يىين دىرسكىن، شالوارىن دىزدىن.
 و چوروپىركن اۋزوندە
 اۋز واختىندا درىلمە يىن بىر نار تك.
 او توز ايل اولدۇ آرتىق
 نە گونش سنى حاقلاسىن، دئدىن
 نە دە اولدۇز لارين گوموش ساراى لارى،
 سىغىنچاڭاين اولسون!
 او توز ايل اۋز - اۋزونلە دؤيوشىدە يىدىن
 آرد - آردىنا زامان لارين كېچدى
 او بىرداها ياشانىلماز گونلارين، گىچەلرین.
 آمما ھر زامانىن
 بىر دردىلى عىصىيانى وارايىدى سىندە.
 او توز ايل، آه...
 دىرى صنعتلرین ايرى سىسى كىن
 و اۋزوندەن باشقاسىنى اينجىتىمىزكەن.
 بىر دە اىكى يوز اولكەدە
 دئىرىدىن دىلىن وارايىدى دانىشماغا.
 واينسان لار، اينسان لارين قارشى سىنىدا
 بورج لارىنى باشا دوشسون لر، دئىپىرىدىن.
 او توز ايل بىر سىبىدىن
 هر يئرده بىر بابك گۈردون
 بئيره يىن ساڭلىغىينا
 قدح قالدىرىدىن اونونلا.

اينسان اولماق سنين كيمى.
 او توز ايل آه...!
 تئل، تئل اوستونه چكىلدى بودونيا
 سندن خبريم اولمادى منيم د.
 اؤنسوزدان و سونسوزدان،
 بيزيم اوچون يارانمىشكىن بودونيا،
 گۈرۈشمەدىك بېر آنليق دا.
 او توز ايل چىچكلىرىمىز
 چئقوارا قوخولو قالدى.
 او توز ايل اوركلىرىمىز
 بارماقلارىمىز او جوندان تۈكۈلۈ شورانلىغا.
 واى آنام، وا...ى،
 نە پىشمىش بېر دوشمان ايمىش تورپاق گۈزو
 چونكى او بىزى گۈرۈركن
 گۈتۈرمەدى اۇز يوردۇنا او توز ايل.
 آخ، دوستوم، آخ!
 هر شئى بىزىملە دوشمان دير؛
 بونو بىل!

تىبىر ۱۳۶۲

بىزه اولمك، وار اولماق دير

تانرى بوراخدىغى يئردن باشلاندىق
 بېر چىشمەدن سو اىچدىك
 بېر سفر بوبونجاڭتىدىك
 قانلى كېچىدلەرن كېچدىك.
 سئۇينجىمىز
 كدرلە قارىشىق قوتىسال سئۇينج.
 كدرىمىز
 سئۇينجىله قارىشىق قوتىسال كدر.
 باخىشىمىز
 قارانلىقدا ايتى پىچاق پارىلتىسى
 ويئرىشىمىز
 مئيدان لاردا يوگرگ مارش لارا بنزىر.

حياتىمىز اوللوم دادلى
 اوللوم مومۇز او زون سورەجك حيات
 جانىمىزدا گۈودە
 گۈودەمېزدە جان شرفى
 اللرىمىز
 اۇزگۇرلۇك دو يۇنۇن آچان

کیملر او نا کو فر ائدر سه،
او نجه دوشون دور مك
سو نرا يئنه دوشون دور مك اي ستر يك بو تون.
سو نرا زين دان اسالار لار
قور شون آغزى نا دوزر لر بيزى.
كى مو طلق ده
آير يليق او چون ياراد يلمىش يق.
كى مو طلق ده
دو شونوب اولمك او چون.

آمما بونو سىز دئي بن
مiliyar dalar ne دئيه گلمىش قارا تور پاق او ستو نه؟
مiliyar dalar ne دئيه گرك
لئش كىمي قوخ ييار سالار دونياني ن دره - دوزون ده؟
تكجه بيز قالدى ريريق ظولوم - ظولومت
دا ييره سىنى.
تكجه بيز قالار ساق يعنى
يئتىشىم زمى بئر اوزون ده؟!

هر گون ميلاتلار يئنى دن دوغولار كن
اي لكىن بىزى دامار لار يندى گورور لر.
بىز اون لار دا
سو مو كلى ريميز قدر يورو يورو كى
اون لار بىز ده
اي ليكلىرى قدر يورو يور لر.

هانكى پنجره آچىلس،
يئنه بيز گئرونوروك.

تانرى.
گؤزل ريميز
سوئنوك دونياني ن ايشىغى
بوز قور د.
واور كلى ريميز
سودا، داغدا، بولوددا چير يي نان
اي نسان طرفى.
تور پاق دال غالان دىقجا،
قامىش كولبه لرى ميز،
بي ر گمى با تمىش كىمي، او ووق - او ووق.
چير كىن گئر چكلى كلار او ستو موزه قون مو ش
شا خير دا او سته لىك آمما
گؤزل ريميز دن گؤزل دوزلوك، دوغ رو لو ق.

اي نله سه نيز سه بيزى
اولو اور مان لار او وول تو سون دا سى سله نير آدى ميز.
دي نله سه نيز سه بيزى
اي كيد - اي كيد
بي ر عي صيان موسى قى سى دير فري ياد ميز.

بي ر شئيلر دوشون رو ك سو سوزلۇ غوموز دا
آمما دنيزلر دويور ما يير لار بيزى
فقط اي نسان اتىنه يئرى كله يىن لر
قارا خوليا لار يندان آي يير ما يير لار بيزى.

هر نه ييميز اي نسان
بو تون دوشون جه لرى ميز، او ركلى ريميز.

بىز: آچىلان كىتابلارين سطيرىنده ياشار
بىز: اىچىلن شارابلارين عطيرىنده جوشار
بىز: مىللتلار اورىيىنده،
ناللارىنин اىزى قالان دولو - دىزگىن آتيلilar.

آرالىقدا ايتگىن
اور تالىقدا بىتگىن.
داغ - درەر كۈچوروك.
كۈكسوموزدە يالانلار شالالاغى.
و اولكەدن اۇلکە يە قاچىرىق
ائىنچەمېزدە روئىتلەر شاپالاغى.

ايىسانلارى دوشوندوكدە
دونيانى ترسىينه آسماغىمېز گلىرى.
بوتون اولدوزلار بىزى تانىبىرلار
بىر گون بلکەدە بو ايشى گۈرە جەبىك
كىم بىلىر؟

دمىردىرى داما رىمېز
پولاداندىرى دىشىمېز.
بىزدىن باشقىقا، هەچ بىر كىمسە سىنىرلارى
سۆكەبىلمىز.
بوتون شەرلەرde آياق اىزىمېز وار
هانكى شەردا ئۆلرسك،
دونيا يېغىشىسىن بىلە
بىزىم آغىرلىغىمېزى چكەبىلمىز.

بعضن كىتاب - كىتاب دولانىرىق اللردا

بعضن داغلارا باش آلمىش
ماھنى - ماھنى او خويوروق عىصىيانى.
بو عىصىيان نەندىدير، نەدن؟
كايىناتى ياندىرىماق او چوندۇرمۇ؟
يوخسا مىنلرايلىكىن اۇجۇنۇ آلماقدىر
بو شرفسىز مملكتىن؟

«آعجا قوم» چۈلۈنده قالىمادى رؤيالارىمېز
«سيبىر يا» دا بىلە
داها قىيز غىنلاشدى دوشونجەلر يىمىز.
قوم فيرتىنالارىنَا قاتلانمادىق
و سونوندا
يئرىمېزدىن او چاركىن، اوركلەر قوندوق بىز.

قوى آيرىلىقلار يايىلىسىن چىر - چىر
فيتنەلر فئىل - فئىل قورولسون
اورەكلەر زاخ - زاخ تىترەسىن
اللار اسىسىن افىل - افىل.
بو دونيادا عىصىيان سىسى وارسا اگر
ايىسان اوچون
نه غىملەر، نە سىتمەر
نه ائر تەلەر، نە آخشاملار
ھەچ بىرى اۇنملى دئىيل.

بودور: چالىشما دايىق
جانىمېزدا نە ياشاماق سئۇينجى
نه دە اولوم قورخوسو.
فقط ايىسان حاقلارىنин قوروقچوسو يوق

بوتون دونيا دولوسو.

آمما يئنه باش قووزادىق قات—قات
آمما يئنه
قارانلىغا گريلدىك سيرا—سيرا.
سانكى بوجاناغلاردا اوكسىژن قازى
سانكى سىسىزلىكىلدە بير اوركىسترا.

قوى اولان اولسون بىزه
كيمىنكى هارдан كسىر، اوردان بىچسىن!
تانرى وئرمەدەن آلسىنلار جانىمىزى
جلالدار جنازەمېزىن اوستۇندن كىچسىن!

قوووشماغا بىر كره اينانمىشىق
اون مىن اىيلدە سورسە بىلە
بىزى سىنسىيتمىز آرىلىق.
اساس قالارغىلىق سىررىمىزىدە بو:
أۋىلە بىر اينام اوستۇندە اۇلۇرۇك كى
بؤйىلە زامان—زامان
وار اولوروق آرتىق.

١٣٢ تىير

سانكى زامان اورييىندىن، آتلى لار كىچىرىك
كىچىرىك
كىسيملەدەن آرد—آرامىز.
و هەچ گۈزەللەمەلرلە، بوى او خشامالارلا
بىيتمىز بىيزيم قان—قادالى ما جرامىز.

توكنىك دئىيىل، گلىرىك
آلین لارا قارانلىقىدا بىر ايشيق ووران كىمى.
يورولماق دئىيىل، چىرپىشىرىق
قان دنىزىندە بىر قىلىنج قودوران كىمى.
و يو خلوغا وارماق دئىيىل، اۇلۇرۇك
ياشاماقلارايچىندە
باشقابىر ياشاماق دىبىن قوران كىمى.

بىر گون دالغالنان شاه دامارلاردا،
قانىمىزىدان رىنگ آلان بايراقلار.
و بوكون باتان آدىمىزلا، گۈيەرر
صاباح شعىرلە ساوروغان قارا تورپاقلار.

كى بىز صاباحلار اوچون
گله جك خوش گونلار اوچون
گونش و اينسان اوچون اۇلۇرۇك.
و بؤىلە اۇلمك
داها وار اولماق دىير
بىلىرىك.
آچىق—گىزلى اور تادان قالدىرىلىق

و سنین او بوللور بوبینون اپیمه يه جک،
منیم چاتلاق دوداق لاریمدان.
آرزوما کفن بیچه جک اللرین
دردیمه داش دؤشه يه جک.

بوللو بوشلوق اوراسى
يالنيزليق، آنلامسيزليق و سنسيزليك.
بونلارين هاميسينى،
سيميمنت كيمى يئيه جەيم بير آشاغى باشداد.

آه، سئوگىلىم!
گلنده، بير ياشيل باخىش گتىرسىن يانىما!
چونكواو گون اوركدن بوشالاجاگام.
بلکه سىنه مده بوش قالمىش اورك يئرىمى
سنین آلا گۈزلەرنىن ايشىغى دولدوردو!...

بەھمن ۱۳۸۲

بیر گون بیر آشاغى باشداد

بوللو بوشلوق اوراسى
من ده گىندە جەيم بير گون
او هر شئىين يوخ اولدوغو بير يئرە.

گؤيسومدە داش
بورنومون دلىپىندە بۈچك
و سونسوز بير قارانلىق؛
من سون بئشىبىيمدە بۈيەلە اوزانجاڭاڭام.
قارلار اوستومە قارانلىق ياغا جاق
نە بير ايشيق ائشىدە جک قولا غىيم
نە بير سىس گۈرە جک گۈزۈم
فقط قارلار اوستومە ياغا جاق لار
ھر دەنھىسى،
سانكى بير عقرب مەلھىي.
بير ده اوستومە - اوستومە كله جىڭلار آدام لار
تام عنىن بورداكى كيمى.
داها بارماق لارىمى قويمايا جاق لار،
آغ كاغىذلار دالغىچىندا اوزمە يە.

چالما اوزان! او خوما اوزان!
من يازىغىن نه يىنە گرک لال - كارامسا.

نه اورىيىمده بير سئوگى
نه جانىمدا بير هيچان.
كۈرپە قارا بالىق لارىن،
لاب كور اولدوغو دالغىجدىر بوراسى.
قورخودان باغرىم يارىلىرى
بو دالغىجىن ان درين قات لارىندا.

بئيركسىز بير قازىلىق داغى يام سانكى
بابكسىز بير بذ قالاسى.
دوشدويو يئرده قالمىش بير داش كىمى
كؤكوندن قالدىرىلمىش بير آجاج كىمى.

او قدر آغلایيدىم آ...،
كور خزر خىابان لارا او زادايدى آياق لارىنى
و شەر،
عظمتلى بير آجيغا دۇنه يىدى،
آجيقلى بير عظمته.
و اينسان لار
ھئچ اولمازسا بير آنلىق سوپونايدىلار قارشىمدا
و سئودىكلىرى نه وارسا
آلايدىلار ماوى سرخوشلۇغومدان!

آه، او گۈزۈمدەكى باكى اولدوزلارى،
عىيسا بولاغىنا دۇنموش اتەيىمە.
و اورؤيامداكى قوتىسال شوشى معبدلىرى،
خىرىستيان قالاسىندا دۇنموش دۇشومون اوستە.
ايندى اوز زىندان لارىندا آسىلمىش بير

غوربىتلە دولو بير شارقى

ايچىمده بونجا سورگونلوك.
قولاق لاريمىن دىبىيىنده،
بونجا موت سوزايىنسانلارين شارقىسى.
و من اوزان، قولاق لاريمىن دىبىيىندن
و من دىيل سىز، ايچىممى سؤيلەمە يە.

آخ، آنا يوردو مدان او زاق
گۈز بېكلىرىمە گونش پارچالانىر.
ايلىكىن اوزان لار بارماقى كۈكوندن قوپىمۇش
و اىپك بول لارى،
آشىلماز انگل لردىن كەچىر.

توخونما يىين كئفيمە!
بىر لال - كار كىمى كەچىرم،
أوزونو تانىمما يان لارىن آراسىندان
و باخار كور كىمى باخىرام
بىتنىندا تۆھولمۇش ايلان يووا لا رىنە.

شالاق لار شالالاقلار منى بورادا
شاپالاق لار شاپالاقلار.

من بو سئوگبلى سىسىرىن،
 مئشەلرە بورا خدىغى ياشىلىق زاوىھىسىندن،
 باخىرام بوتون دونىيا
 و دونىانىن بوتون اينسان لارىنا.
 آمما بوردا
 گورولتولو بير شكىلدە ياشامايير ياشام
 اۇلۇم بىلە
 گورولتولو بير شكىلدە اۇلمە بير.
 و هەنج بير سىس،
 هەنج بير سىسى قارشىلاما بير بورادا.

آه، بایات قويۇزو، آ... ۵۰!
 آه، سىسى اورىيىمەدە بير قان قىرمىزى!
 هله اونودمامىشام
 اۇلولر بىلە خورتلاياردى تئل لارىندە.
 آمما داھانە عشق يوردو
 نە دە يۇنيس او جاغى.
 آللاد سنه بير باشقى يئرده وئرسىن هئ... ئى!
 بوردان بوتون ھاوا لارىنى گۇئور گئت!

شالاق لار شالاقلار منى بورادا
 شاپالاق لار شاپالاقلار.
 يازما شاعىر! دئمە شاعىر!
 من يازىغىن نە بىنە گرک لال - كارامسا.
 گئت!
 و بو سوسقون،
 بو اوغورسوز آدام لارى ترك ائت!

فېروردىن ۱۳۸۳

تورپاگام
 علسىگىسىز بير علسىگر مزارى.
 بير سئرچە كى مفتوللارلا اۋۇشەرك،
 تالىشىن قوروق داغ لارىندَا ياشايان
 توپال قوشلار سىئىرچىسى.
 گۈيىسوم اور تادان يارىلىمىش
 و كۈنلۈم
 بىرا ئىلەنین اىكى بە بؤلۈنەمەسىنە آچىلان بىر بول.

من آسيالى ياممى؟
 يوخسا آوروپالى يام؟
 بونو بىلەم.
 فقط
 آرازىن قانلى سوپۇندا،
 آذر ايپەرمى بىرىنىن،
 كاپىتان سىز بىر گەمىسى يم آرتىق.
 و سونۇندا،
 مەدامىن سىز بىر آذربايچانام.
 اوستومە قوندار ما سىندرلە يا پىلىمىش
 آدىما ھذىيان لار دېپىلىمىش
 و او دونىانى قاپسايان يئل قانادلى توركمەن لر
 شاھباز - شاھباز آتلار بىلا،
 او خلانمىشلار اىچىمەدە.

تو خونما يىين كېفيمە!
 او زوندن سوراق سىز لارىن اور تاسىندا يام.
 و باخىرام باخار كور كىمى
 وطنىن آل - الوان باغىنا.
 سونرا اوستوندە اولمادان بىلە،
 سارى بولبول لر سىسىنى دىنلە بىرم.

آدینى بئش پارا ائتمزاينسانلىق

آخ، ائى يار، ائى يار، ائى يار!
ايشيق كىمى آدام لار
آنالاردان نئجه دوغولارسالار
اوئيله تميز، اوئيله عوريان دورارلار.
و شاعيرم من:
سيزىن يوخسول كوجەنۈزىن
باشلى باشىينا آخان بىر دورو پىتار.
و شاعيرم من:
آلتى قايىنابان تورپاغىن اوستوندە
أوزايچىنىن پايىزينا گۈملۈمۈش چىتار.

تو تاركىن اوزومو بىر غريب يوردا،
سن اوچون آغلارام بوردا
يعنى هر كىس اوچون آغلارام
آغلاماز آمما داش اوركىلر
اينسانلىيغىن تام پريشان حالينا.
و آدینى بئش پارا ائتمز عشق
اورىيىندە اينسانلىيغىن
بىر اىزى وارسا اگر.
قتلىمه وئرسن ده فرمان،

آدینى بئش پارا ائتمز
يوخ بئرە بئش پارا ائتمزاينسانلىق.
من سە سن اوچون آغلارام بوردا
يعنى هر كىس اوچون
اوره يىمىي ئىببى قورتارارام
قورتارماز آمما ماجراسىنى
أولومدىن بئتر آيرىلىيغىن.
و آدینى بئش پارا ائتمز سئوگى
گۈزلەرى قاپالى آتماز اوركىلە
ايىضاسىنى.

اينان
قتلىمه وئرسن ده فرمان،
او خونمايا جاق
چكدىييم آهلارين دومانىزدان.

گل بىر - بىر آنلاديم سنه
ايچىيمه دوشۇن قوردلارى.
بىر ده نئجه او مودلارى،
سو يوب سوغانى چئويىدىكالرىنى يابانجى لارىن!

چكىيىيم آهلارين دومانىندان،
اوخونماياجاق
اينان!

گل بوگون سؤيلە بىم سنه
سنин اوچون نئجه اىپە چكىلە جە بىمى.
بىر دە اولە جە بىمى،
نئجه ناغىل لارا سالاجاق اينسانلىقдан!

بوخ، گۈزلىم!
بونو دوشون آرتىق
آدىنى بئش پارا ائتمىز اينسانلىق!

٨٣/٤/١٨

بشرىت آناسى

«نازلى» قىزىيم دونيا ياخۇز آچان ساعات

بېھم مىnim، بېھ بىم، بېھنە بىم!
سن مىnim اليمدە بىر دۇلت قوشو
من سە سنin گۈزلە يىنده بىر حىات هىڭىمۇنو.
كىيم نە دئىبير دئىسين، نازلىم!
بىزىيم حىياتىمىز بؤيلە كىچىمەلى دىر ھلهلىك.
سنى زىنەر گئىجەلرده ياشادىپ
بوتۇن قارا يىل لرە قارشى بؤيۈدە جە يىم.
و بىر آغ چىچك كىيمى قويۇمدا قورو ياجاغام؛
كاغىز - قلمە شور سالان بىر آغ چىچك كىيمى.

نار چىچە بىم، نور چىچە بىم، تور چىچە بىم، بىر
چىچە بىم، نازلىم!
دىلىن پامبىق، دىزىن پامبىق، دىشىن پامبىق،
أۋزۇن پامبىق
و ايکى جوجوق اللىرىن
بىتىمە مىش بىر غزل بئىتى.
آخ بوا لر
ساغى پارانتز آچىلىر
سولو پارانتز قاپانىر

اور تاسیندا بير گون منيم تک ميصراعليق
تابوتوم بلکه.

آاغاجيمدا بودا غيم
بودا غيمدا چيچه بيم
چيچه بيمده بير داملا جيق آيدين شنهيم!
سن هله يو خكن
آختاري رديم هر شئي سنين اوچون.
سنين اوچون سئچيرديم بئله،
شاعير ليلك ساعات لاريني عؤمر و مده؛
سو نرا گؤيده آختاري رکن، يئرده تاپديم سنى
و شاراب كۈپورور جەسينه قدحده،
او زومه گولدو.
گوناهيم، وي زريم، وا باليم
و داها نه بيم اولا جاقسان، بىلميرم.
فقط بوتون وارلىغىملا، سنى سئوبىرم.
و شعرىمدن بير باعچا تو خوبورام
با غچانىن ايچىندە بير كلمەلىك آغ چيچك
چيچه بىن اوستوندە سنين نازلى آدىن.

يئنى جە دوغان گونشيم!
هله ياغمايان بولودوم!
يئنى جە گؤيسونه نفس گلن تورپا غيم!
تك او مودوم! قىزىم! گولوم! گول يارپا غيم!
سن بونجا ايدجه لىيىنلە سببى سن عؤمر و مون.
سسىن، نفسىن، آغيزىن، ياغىزىن
الىن، بئلىن، دىلىن، تئلىن
كىپرىيىن، اىيىن، انىكلىيىن

وصاباح لارا قدر بؤيوبيه جك
باشىن، ديشىن، دوشون، دوشونجەن
ھرهسى بير حيات سببى، بير اينسان اوچون.

آمما هر ھئگئمون لوغۇن بير سونو وار، نازلىيم!
بونا كؤھنە قالالارى يمىز شاهىددىر.
بونا بوتون او رمان لارىن توراج لارى
بوتون گىزلى واحدىلدەكى دار آغاچ لارى، شاهىد.

آرتىق هر بير قىز او شاغى، بير بشرىت آناسى.
و گونئىلى، و يوخسول اولورسا، داها سايقىلى.
بونجا سنه خبر او لىسون!
سو نسوز بير قارانلىق دان سىچرادي
و پىنجرەمین او نوندە
ھئچ سولمايا جاق كىمى آچىرسان.
آمما نه او بىناماغا او بونجاغا
نه دە او ئيرنەمە يە بير آلفا بئىين وار.
منيم سە ايچىدىيىم چاي لار، چكدىيىم سىگارئىتلەر
و يئدىيىم هر شئى بير اوزولمەدەر.
و سن اولما سايدىن، اينان!
بونجا زىيندان او خول لاردا سىني خىمازدىم
بونجا كاغىذلار او ستونە اىيلىم زدىم
و بونجا اىيلىم زدى بوي نوم اسگىك اينسان لارا.
بىر دە دئمەلى يەم كى
منى باشقادونىالارا آپارا جاق
بىر قوراضا كامپىيۇ ترىيم دە يوخ بو گونە قدر.
آمما كاغىذلار دان جئت دوزولدە جە يەم سنه
گونئىدىن اوچ قوزئىيە دئىيە.

يئنى بويالارلا يئنى شكيل لر ده چكه جىم
باخ جهنم اور تاسىندان جنتە!

و من سىنин آتانام
گونئىلى، يوخسۇل آتان.
آغارمىش ساچىندان سود وئرن سنه
بىرده بارماقلارى نىن اوجوندان، مىصراع مىصراع.
ام گۈزىلەم!
من بو آغى باشىمما، داغلارдан گتىرمىشم.
ام گۈزىلەم!
من بو دادى شعرىمە، دىنizلردىن تؤكموشم.

بوش وئر «نازلى» قىزىم آمما!
بوش وئر بودونيانىن هئگىمۇنلۇغۇنا!
سونوندا منىم ده بىر مازارىم وار البت
و تورپاغانىن
هامى ياخىلەم بىر حىصەدېر بولۇغۇ!
فقط ھله چالمادىغىيم سازلارىم وار جىنگىلتىلى;
دئمەدىيىم سۆزلارىم وار ياندىرىجى;
بىر ده تؤكمەدىيىم گۈز ياشلارىم وار، نارىن -
نارىن.
جان سىنин، جان اونلارىن!
داها سنه نە دئىيىم?
بېم منىم، بېھىيىم، بېھەنەيىم!

٨٣ / ١٠ / ٢١

من سىنى آرا بىر كەن

ياشاماق اوچون، بىر قانلى كۈينك يئتر
اولمك اوچون، بىر آزمان قېير.
من سنه آللى - گوللو باغچالاردا يوخ
آى - اولدوزلۇ اوذاق اوزاى لاردا يوخ،
بىر آزمان قېيرايچىندە.
بىر قانلى كۈينكەلە واردىم.
بؤيوک يالنىزلىق لاريمدا سنى گىزدىم.
بوردا اۋىيلە يارالار وار ايدى كى
نه داغ چىچكلىرى، نه آنا سودو،
قورو تمازدى قانىنى.
سنى تاپدىم آختارمادان
و آدىن - سانىن يوخىن.
يانىمدا اولمادان بىلە سنه قىزىندىم.
كۈلىردىن بىر قىزىل آلما يئتر، دىدىم.
داغلارдан بىر بوز قورد اولا بىيىشى.
آمما بىردىن بىرە - حئيرانام - نەدن،
هر شئىي خاطىرلاتماidan اونو تدوق.
اوදلار يوردو تالانمىشىدى من سىنى آرا ياندا
سن ياندىرى بىلمىش كىتابلار كولوندە ياتمىشىدىن

و مند بير فيضولي آهي چكيليردى؛
جييئرى سؤكور جەسىنە.
بوتون تارىخ بير مۇوسىمەدە
بوتون مۇوسىملىر بير گوندە تالانمىشىدى.
و چالدىراندا دا، آخ!
نه چىلدىران چىچكلىر تۆكۈلمەمىشىدى!
آرتىق آرازدان قارا يېڭىلر اسپىرىدى
سنى ايتىرمەدن تاپدىم.
گوناھسىز و سىلاح سىز جا
سېغىيەنىمىشىدىن شعير دوستاغى نىن بير
بوجاغينا.
آدىن آنا سودو قدر دوغمايدى
دادىن آتا قازانچى كىيمى حلال.
دوستاقدا بارىش دوشونن بير سۆز كى
سانكى قو جامان داغلاردا بير گنج بايراق.
بودوستاقدا
دونيا گئنىشلىبىي سنىن اوچون ايدى.
و من سنە دىئدىم كى
دونيا گلەيملى - گئدىملى اولمالى دىر هر رامان
آمما سن ده بير شئى لرى باغىرىدېغىن يئرده
آغزىن «آ.....» شكىلىندە آچىق قالمالى دىر
دمير آشيق تك!
سنسىز نه يئدى گۈبىمە بير اولدوزوم وارىدى
نه ده يئدى گۈى گۈلۈمە بير داملا سوپوم.
اور تادا يالنېز سن ايدىن قاچىنيلماز
آلنيمىن چىركىن يازىسى اولسان دا.
سنى سئودىم سئورك
و گۈزلىرىم

يئدى گۈى گۈل قىراغىندا
يئدى گۈى اولدوزلا رىنادىكىلى قالدى.
آمما نه يئرده، نه گۈبدە
يالنېز سنى شعير دوستاغىندا تاپدىم;
قانلى كؤپىنە يىنلە، آزمان قېرىدە.
گۈيسوندە آغىر يارالار وار ايدى
آمما داها نه داغلاردا چىچك
نە دە آنانلار دؤشۈننە سود قالمىشىدى.
يئنە، درين دوشۇرنىن سە، دئدىم،
بودوستاقدا بير دونيا گئنىشلىبىي وار.
و سن بودونىدا
گىزلى آچان چىچكلىرىن چىتىسىن
گىزلى پارتلايان بومبالارىن بارىتى.
فقط
ياشاياندا، اوپىلە گۈزلى ياشاكى
وارلىغىن بوتون اولوملەر مئيدان اوخوسون.
و آد - سانىن بلىرسىزىك،
سنى تاپسىن شاعيرلە!
و اولنە، اوپىلە گۈزلى اول كى
اولوم سوزلۇويون بوتون قاپى لارى آچىلىسىن
او زونە.
و دوققۇز مزار يئتمەسىن گۈۋەندە
بابان يونوس ايمە تك!

بەھمن

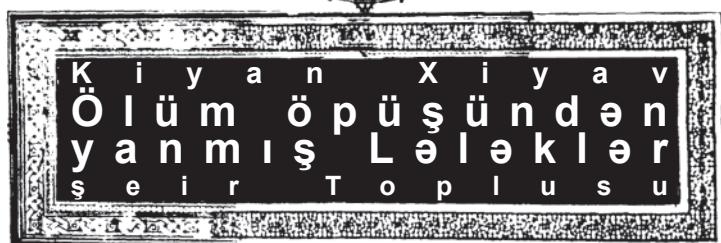
112

112

ئەن سېرەتلىك ئەندىزىلەنىشلىق

١. قىزىل ئەملاڭ (قىسىماشۇرلۇپولوسو) سعىيەمۇغانلى
٢. تابرى دارىخېر (شەر آنتولۇزىسى) سعىيەمۇغانلى
٣. بىات ھايكولار (زاين ھايكلار) راسىم قاراجا سعىيەمۇغانلى
٤. بىچاقلانمىش ھىپىوا (شەرتۈپولوسو) آلمامۇغانلى
٥. اۋلۇم حاققىندا گونش (شەرتۈپولوسو) راسىم قاراجا / حاضىرلایان: سعىيەمۇغانلى
٦. باش چىخاران اۋلۇم (شەر آنتولۇزىسى) آيدا شەلى سەتل
٧. قوردلا (بىيىش: نمايشنامە) غلام محسىن ساعدى / حاضىرلایان: سعىيەمۇغانلى
٨. گون آيدىن نىفترت (شەرتۈپولوسو) ساحىل آذىر
٩. دۇئىد شاعير قىرىخ دوعا (رامىز روشن: واقيف صمد اوغلو) واقيف باياتلىي: روستىم بېرىدى
١٠. اولدوز (اوشاڭ لارا چۈن شەرتۈپولوسو) رامىن جەنگىز زادە
١١. گۆئى ازو زادا ش ساخالماز (سەنچىلىمىش شەرلەر) رامىز روشن
١٢. باتالا زادان لىيلىكلىرى (شەرتۈپولوسو) آتىلا كىشى زادە
١٣. عصرىمېزىن يوخسۇندا (شەرتۈپولوسو) على جواد پور
١٤. دونيا دان قادىن ابىسى گلير (شەرتۈپولوسو) على حاجى
١٥. ئەنمەسى ناغىل حىيات (شەرتۈپولوسو) افرا سىباپ نوراللهى
١٦. قىزىل موجاهىيدىلر (آدرىا ياجان مشروطەسى چۈن شەرتۈپولوسو) يالچىن توركاي
١٧. اورتاق سوچ لار (اورتاق شەرتۈپولوسو) آيدىن روشن / تايماز خانكىشى
١٨. سنسىز يالقىز قالىب تېرىز (تىش - شەر) سعىيەمۇغانلى
١٩. توركىچەم منىم، سىن بايراغىم (شەرتۈپولوسو) فاضيل حوسۇندا غلارجا
٢٠. ال لىريمىدەلى بارماق (شەرتۈپولوسو) نىيگار خىاوى
٢١. ساواش (دونيا خىكايىلرى) چئورىن رضا حىسىنى
٢٢. دادغاڭان (استيرالار و خىكايىلر) ع آنداشلى
٢٣. گۆئى گۈزۈلۈنلىرى (شەرتۈپولوسو) ملىيەت ھېزىپور
٢٤. ايشىق (شەرتۈپولوسو) علىيرضا اوختاي
٢٥. نەپايىزدى، نەقىشىدى (شەرتۈپولوسو) رسول رضا
٢٦. آرىقاتان (رومأن) محمدرضا الوائى
٢٧. گۈزۈرىن دوغوم گۈنۈم (شەرتۈپولوسو) محمدرضا الوائى
٢٨. اپا ئاپلۇمۇن (شەرتۈپولوسو) دەمان اردىم
٢٩. ياساق سۆز جوپىم (شەرتۈپولوسو) آيدىن آراز
٣٠. اۋلۇر ساققىزچىنىھېر (شەرتۈپولوسو) ائل اوغلو
٣١. تالوا سالى گۈنلىرىم (شەرتۈپولوسو) غەفورنەتى اوغلو
٣٢. آلمالار دادىش اىزى (شەرتۈپولوسو) بولنت اجوبىت
٣٣. تۈرۈۋازىدىق (شەرتۈپولوسو) محمدرضا الوائى

Yasma
Azərbaycan
yeni ədəbiyyat
dərgisi

T E H R A N . 2 0 0 8